5 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 2000 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 219 (2187)

Ազգ

Azg
armenian daily

«Արմենիկումը» կգրանցվի Ուկրաինայում

ԵՐԵՎԱՆ, 4 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՍՆԱՐՔ: Չի բացառվում, որ ՁԱՎ-ի հայկական դեղամիջոցը «Արմենիկումը», մոտ ժամանակներս գրանցվի Ուկրաինայում: Ինչպես հաղորդեց «Արմենիկում» ԲԲԸ-ի գրասենյակի մամլո ծառայության ղեկավար Դավիթ Ասլանյանը, ուկրաինական կողմն արդեն թույլտվություն է ստացել տեղական հիվանդանոցում կլինիկական փորձարկումներ անցկացնելու համար: Այնպես որ, «Արմենիկումի» գրանցման առաջին փուլն արդեն սկսվել է:

Ասլանյանի ասելով, առայժմ վաղ է խոսել հետագա արդյունքների մասին, քանի որ գրանցումը կարող է ձգձգվել մի քանի տարի: «Ես չեմ ուզում կանխատեսումներ անել, թե արդյոք «Արմենիկումը» ոսկեբեր երակ կդառնա Հայաստանի համար, սակայն այդ դեղամիջոցի նկատմամբ հետաքրքրություն են դրսեւորում ինչպես ԱՄՆ, այնպես էլ հեռավոր արտասահմանի երկրները», ասաց Դավիթ Ասլանյանը: Ըստ նրա, այդ դեպքում չի հաջողվի գաղտնի պահել «Արմենիկումի» բանաձեւը, սակայն հեղինակային իրավունքները, անշուշտ, կպահպանվեն:

ՏԱՐԱԾԱՇՐՋԱՆ

Ադրբեջանը շարունակում է ապաստան տալ չեչեն ահաբեկիչներին

Սաֆար Աբիեւը մեղադրում է Ռուսաստանին, Նաիրա Մելքումյանը՝ Ադրբեջանին

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

Ադրբեջանի պաշտպանության նախարար Սաֆար Աբիեւը Financial Times-ին տված հարցազրույցում ասել է. «Ռուսաստանը ես չի կանգնել իր կայսերապաշտական հավակնություններից: Ռուսաստանում կան ուժեր, որոնք Ադրբեջանին իրենց ազդեցությունների ոլորտում պահելու նպատակով անընդհատ ճնշումներ են բանեցնում: Որպես ճնշման միջոց Մոսկվան օգտագործում է ղարաբաղյան խնդիրը: Հայաստանի օգնությամբ Մոսկվան քրդական PKK-ի միջոցով անջատողականություն եւ ահաբեկչություն է քաջալերում: Հայաստանը եւ Ռուսաստանը պատրաստվում են քուրդ ահաբեկիչների մեծ խումբ տեղափոխել ԼՂ»:

ԼՂՀ արտգործնախարար Նաիրա Մելքումյանն **«Ազգին»** տեղեկացրեց, որ Ս. Աբիեւի հայտարարությունները, թե իբր ԼՂՀ-ն բնակեցվում է քրդերով, մտացածին են: «Ղարաբաղի իշխանությունները Լեռնային Ղարաբաղի բնակավայրերը բնակեցնում են հայրենիք վերադարձող փախստական հայերով, եւ դա ԼՂՀ սուվերեն իրավունքն է», ասաց տկն Մելքումյանը:

Նշենք, որ վերջերս Վիեննայում կայացած ԵԱՀԿ արտաքին գործերի նախարարների նիստի ժամանակ Ադրբեջանի արտաքին գերատեսչության ղեկավար Վելայաթ Գուլիեւն էր մեղադրել Հայաստանին «բռնազավթված տարածքները քրդերով բնակեցնելու մեջ»:

ԼՂՀ արտգործնախարարը կրկին հայտարարեց, որ պաշտոնական Բաքուն Երեւանին եւ Ստեփանակերտին անհիմն մեղադրելով փորձում է քողարկել ԼՂՀ Շահումյանի շրջանի բռնազավթված տարածքները չեչեններով բնակեցնելու փաստը եւ միջազգային հանրության ուշադրությունը շեղել այդ իրողությունից:

Տես ▸ էջ 5

Հ. Ալիեւ. «Ինչ-որ մի տեղ կհանդիպենք երեւի»

Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւը արդյունավետ է անվանել ԱՊՀ Մինսկում կայացած գագաթաժողովը: Ըստ որում նա հավակացրել է, որ ԱՊՀ հեռանկարների մասին չպետք է անհանգստանալ: «Այդ կազմակերպությունն աստիճանաբար դառնում է օգտակար, մինչեւ վերջերս ձեւական բնույթ է կրել», ասել է Ալիեւը:

Պատասխանելով Հայաստանի նախագահի հետ հանդիպման վերաբերյալ լրագրողների հարցին Ալիեւն ասել է. «Մենք Ռոբերտ Քոչարյանի հետ հանգամանալից զրույց ենք ունեցել: Ես այնտեղ հայտարարել եմ, որ մեր զրույցը կառուցողական բնույթ է կրում: Մենք պայմանավորվել ենք ինտենսիվացնել այդպիսի հանդիպումները»: Նրա խոսքերով, հաջորդ հանդիպումը տեղի կունենա կամ ինչ-որ միջազգային միջոցառման շրջանակներում, կամ երկու երկրների նախագահները հատուկ վայր կընտրեն դրա անցկացման համար:

Անդրադառնալով ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահների տարածաշրջան կատարելիք առաջիկա այցին Հեյդար Ալիեւը հիշեցրել է, որ վերջերս տեղի է ունեցել Ադրբեջանի ԱԳՆ ղեկավար Վելայաթ Գուլիեւի հանդիպումը համանախագահների հետ: «Նրանք ոչ մի նոր բան չեն ունեցել ասելու: Չեմ կարծում, որ նրանք կկարողանային նոր առաջարկություն կամ նոր գաղափար հայտնել», ասել է Ալիեւը:

ՍՆԱՐՔ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎ

Բյուջեն քննարկվում է... առանց հանձնաժողովի նախագահի՞

ԱԺ ֆինանսավարկային հանձնաժողովի նախագահի հարցը լուծման միտումներ չի դրսեւորում

ԳՈՌ ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆ

Վարդան Խաչատրյանի՝ ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարարի պաշտոնում նշանակվելուց հետո ԱԺ ֆինանսավարկային, տնտեսական հարցերով մշտական հանձնաժողովի նախագահի աթոռը մեխանիկորեն մնաց բաց: Նշանակումից անմիջապես հետո շրջանառության դրվեցին միանգամից մի քանի թեկնածուների անուններ. նույն հանձնաժողովի անդամներ Վարդան Բոստանջյան, Հերմինե Նաղդալյան, Վահրամ Բաղդասարյան եւ այլք: Հարցը թերեւս հրատապ չլիներ, եթե Սահմանադրության պահանջով հաջորդ տարվա բյուջեի նախագիծը մտած չլիներ ԱԺ, իսկ դրա հիմնական քննարկողը հենց վերոհիշյալ հանձնաժողովը չհանդիսանար:

Չնայած որոշ պատգամավորների պնդումներին, ԱԺ նախորդ եռօրյայում ընդգրկված հանձնաժողովի նախագահի ընտրության հարցը որեւէ լուծում չստացավ: Հանձնաժողովը նախորդ շաբաթ բյուջեի նախագծի քննարկումներն անցկացրեց առանց նախագահի: Թե ինչպես են կազմակերպվում աշխատանքներն այս օրերին հանձնաժողովում, «Ազգը» փորձեց պարզել Վարդան Բոստանջյանից. «Անկախ նախագահի գոյությունից, ունենք ժամանակացույց, օրենքի համաձայն, կապված բյուջեի քննարկման հետ եւ ըստ դրա մենք ծանոթացել ենք լինում քննարկումներին:

Իմ ենթադրությամբ աշխատանքները կլինեն ոչ արդյունավետ կազմակերպված: Բոլոր պարագաներում հանձնաժողովի նախագահի առկայությունը միշտ բարձրացնում է պատասխանատվությունը: Գոյություն ունեն բազմաթիվ փոքր ու մեծ հարցեր՝ կապված ոչ միայն բյուջեի, այլեւ հարկային բարեփոխումների այն փաթեթի հետ, որ ներկայացրել է կառավարությունը, եւ հանձնաժողովի նախագահի առկայությունն ունի էական նշանակություն այս խնդիրներին կանոնակարգված, հետեւողական եւ առարկայական լուծում տալու համար»:

Տես ▸ էջ 2

Սեւանում խեղդվել են երեք երիտասարդներ

ԳԱՎԱՌ, 4 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Դեկտեմբերի լույս 2-ի գիշերը Սեւանա լճում ջրասույզ են եղել ծովագյուղցի երեք երիտասարդներ, որոնցից երկուսը եղբայրներ են, մեկը՝ նրանց փեսան: Հայտնաբերվել է երկուսի դին, իսկ մեկի գտնվելու վայրը առայժմ անհայտ է:

Ողբերգությունը տեղի չէր ունենա, եթե «Սեւանա լճում արտոնագրային ձկնորսության դադարեցման մասին» որոշումը ի գիտություն ընդունած լինեին նաեւ ծովագյուղցի երիտասարդները եւ կենգիշերով չմտավարկեին լճի վրա:

ՀԱՄԱՌՈՏ

Շվեդիայում սկսվեց «Նոբելյան շաբաթը»

ՍՏՈԿՀՈԼՄ, 4 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Դեկտեմբերի 4-ին Ստոկհոլմում սկսվեց ավանդական Նոբելյան շաբաթը: Այս օրերին Շվեդիայի մայրաքաղաք են գալիս աշխարհի ամենապատվավոր պարգեւի 2000 թվականի դափնեկիրները: Յոթ օրվա ընթացքում Ստոկհոլմում տեղի կունենան նոբելյան ընթերցումներ, մրցանակակիրները հանդես կգան դասախոսություններով եւ մամլո ասուլիսներով: Նոբելյան շաբաթի գագաթնակետը կդառնա մեդալների եւ դիպլոմների հանձնման հանդիսավոր արարողությունը, որը կկայանա դեկտեմբերի 10-ին՝ Ալֆրեդ Նոբելի մահվան տարելիցին:

Պայթյուններ Ստամբուլի բանկերում

ՍՏԱՄԲՈՒԼ, 4 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Դեկտեմբերի 3-ին, տեղական ժամանակով մոտավորապես 17:35-ին Ստամբուլում բանկային հինգ մասնաճյուղերում մի քանի պայթյուններ են որոտացել: Մասնավոր CNN-Turk հեռուստաընկերության հաղորդմամբ, ժամացույցով հանդերձված հինգ ինքնաշեն պայթուցիկ սարքերի պայթյունից ոչ ոք չի տուժել, սակայն վնասվել են մի քանի առեւտրական ավտոմեքենաներ: Առայժմ ոչ ոք չի ստանձնել պայթյունների պատասխանատվությունը, իսկ ոստիկանությունը հրաժարվում է մեկնաբանել կատարվածը:

ԹՈՒՐՔ-ԱՄԵՐԻԿՅԱՆ

Թուրքիան պետք է երկխոսություն սկսի Հայաստանի հետ

ԱՄՆ Ազգային անվտանգության խորհրդի եվրոպական բաժնի տնօրեն Թոնի Բլինքենը թուրք-ամերիկյան ասոցիացիայի նստաշրջանում կոչ է արել ԱՄՆ-ին եւ Թուրքիային պայքարելու հայկական լոբբիի պնդումների դեմ՝ կապված Հայկական ցեղասպանության ճանաչման հետ: «Թուրքիան պետք է երկխոսություն սկսի Հայաստանի հետ: Ոչ ոք չի կարող իմանալ, թե ինչ տեղի կունենա, եթե Ցեղասպանության բանաձեւը մտնի ԱՄՆ Կոնգրես: Հայաստանը փոքր, շրջափակված երկիր է, տառապում է տնտեսական դժվարություններից եւ Թուրքիայից սպասում է ծառայություն, ոչ բռունցք», ասել է Բլինքենը:

Թուրքիայի ԱԳՆ բարձրաստիճան պաշտոնյա Թանսու Օքանդանն ասել է, թե Անկարայի համար դժվար է Երեւանի հետ հաստատել լավ կապեր, քանի որ պաշտոնական Երեւանն է նախաձեռնել Ֆրանսիայի եւ Իտալիայի խորհրդարաններում «այսպես կոչված ցեղասպանության ճանաչման գործընթացը»: «Հայաստանը շարունակում է Թուրքիայի նկատմամբ տարածքային պահանջները: Հայ պաշտոնյաների համար Թուրքիայի հյուսիսարեւելյան վեց շրջանները «Արեւմտյան Հայաստանն» են: ԱՄՆ իշխանությունները պետք է հարկադրեն Հայաստանին, որպեսզի վերջինս վերանայի իր քաղաքականությունը Թուրքիայի նկատմամբ», նշել է Օքանդանը:

Թուրք-ամերիկյան ասոցիացիայի նստաշրջանում հանրապետական կոնգրեսական Դուգ Բերութերն ասել է, թե Վաշինգտոն-Անկարա հարաբերություններն էլ ավելի կխորանան Ջորջ Բուշ կրտսերի նախագահության օրոք. «Բուշ կրտսերի շրջապատն արդեն հայտարարել է, որ Թուրքիայի նկատմամբ Վաշինգտոնն ունի բարյացակամ վերաբերմունք»:

Turkish Daily News

ԸՆԹԱՑԻԿ

Չնայած Հայաստանի անկախության հռչակումից հետո հայ-չինական հարաբերությունների սերտացման որոշակի քայլեր են արվել, այդուհանդերձ, Չինաստանը մեզ համար շարունակում է մնալ քիչ բացահայտված երկիր: Մինչդեռ եւ տնտեսական զարգացմամբ, եւ նյութական, մարդկային հնարավորություններով, եւ համաշխարհային տնտեսության մեջ ազդեցությամբ կարող է էական դեր ունենալ Հայաստանի տնտեսության զարգացման գործընթացի վրա: Ճիշտ է, համագործակցության սերտացումը բխում է երկու երկրների շահերից, սակայն ակնհայտ է, որ դրանից ավելի շատ կշահի Հայաստանը: Եվ ահա թե ինչու:

Չինաստանը մեզ համար քիչ բացահայտված երկիր է

Չինաստանը հայկական ապրանքների համար կարող է դառնալ սպառման վիթխարի շուկա, դրանից բխող բոլոր դրական հետեւանքներով: Կարելի է պատկերացնել, թե մրցունակ եւ որակյալ ապրանքն ինչպիսի շահութաբերություն կունենա 1,3 մլրդ բնակչություն ունեցող երկրում: Այս հարցում հնարավորությունները թերեւս ավելի մեծ կլինեն, երբ Չինաստանը անդամակցի Առեւտրի համաշխարհային կազմակերպությանը (ԱՀԿ): 1999 թ. նոյեմբերին ԱՄՆ-ի եւ ՉԺՀ-ի միջեւ կնքված պայմանագիրը փոխադարձաբար երկու երկրների շուկաների հասանելիության վերաբերյալ, վերացրեց ամենալուրջ խոչընդոտն այդ ճանապարհին: Ըստ այդ համաձայնագրի, Չինաստանը մինչեւ 2004 թ. նվազեցնելու է գյուղատնտեսական ապրանքների, մինչեւ 2005 թ. արդյունաբերական ապրանքների ինֆորմացիոն տեխնոլոգիաների, մինչեւ 2006 թ. ավտոմեքենաների վրա դրված մաքսային տոկոսադրույքները:

Հաջորդը չինական ընկերությունների հետ գործընկերության հաստատումն է երկու երկրների տարածքներում համատեղ ձեռնարկություններ հիմնադրելու նպատակով: Այստեղ արդեն գոյություն ունեն կոնկրետ օրինակներ: Երբ չինական կողմը որոշեց Հայաստանին տրամադրել 100 մինի տրակտոր, Հայաստանում նման տրակտորների արտադրության ստեղծման հարց առաջացավ: Այսօր Հայաստանի վարչապետ Անդրանիկ Մարգարյանի գլխավորած պատվիրակության Չինաստան կատարած այցի ժամանակ հավանաբար այս հարցը վերջնական կարգավորում ստանա, քանզի այդ նպատակով ստեղծված տեխնիկատնտեսական ուսումնասիրման համատեղ խումբը պետք է մինչեւ դեկտեմբերի 1-ը ավարտեր աշխատանքները: Քիմիական արդյունաբերության ոլորտում, բացի հայկական կառույցը Չինաստան արտահանելուց, նախատեսվում է այդ երկրում ստեղծել միջպետական կառույցի արտադրության հայ-չինական համատեղ ձեռնարկություն (ըստ «Ազգի» ունեցած տվյալների, հայկական կողմն առաջարկել է բաժնետոմսերի 49-51 տոկոս հարաբերակցություն հօգուտ չինականի): Հայկական կողմի ներդրումը լինելու է գիտատեխնիկական միտքը:

Հայ-չինական համագործակցության լավ հեռանկարներ կան էներգետիկայում: Վերջերս Հրազդանի ՊՇԷԿ-ի 5-րդ բլոկի առնչությամբ հայտարարված մրցույթին չինական ընկերության հաղթանակը դրա լուրջ հավաստիքն է: Չինական ընկերությունները հետաքրքրվում են նաեւ Իրան-Հայաստան գազամուղի շինարարությամբ:

Չինաստանում գործելով Հայաստանի ընկերությունները հնարավորություններ կունենան ուղղակի կապեր հաստատելու համաշխարհային առաջատար ընկերությունների, այսինքն, խոշորագույն ներդրողների հետ: Չինաստանում գործունեություն են ծավալել 500 ամենահայտնի վերազգային ընկերություններից 400-ը: Նրանց ներդրումները երկրի տնտեսության մեջ կազմում են 327,5 մլրդ դոլար, որը 16,5 անգամ գերազանցում է 1989-ի ցուցանիշը: Թերեւս դրանով է պայմանավորված Չինաստանի տնտեսական արագ զարգացումը 90-ականների սկզբներից: Ազգային համախառն արտադրանքը (ԱՀԱ) 1978 թ. համեմատ 1994 թ. աճել է 4,2 անգամ: 1992-1997 թթ. ԱՀԱ աճը տարեկան կազմել է 8-10 տոկոս: Ճիշտ է, 1998 եւ 1999 թթ. աճը դանդաղեց, սակայն արդեն այս տարի դարձյալ վերելք է արձանագրվել: Համախառն ներքին արդյունքը (ՀՆԱ) սպասվում էր, որ կանցնի տրիլիոն դոլարի, արտաքին առեւտրի ծավալները՝ 410 մլրդ դոլարի սահմանագիծը: Ընդ որում, պահպանվելու է դրական հաշվեկշիռը, որը 2000 թ.-ի օգոստոսին կազմել է շուրջ 17 մլրդ դոլար:

Ի վերջո, միանշանակ է, որ բացի զուտ տնտեսական շահից, Չինաստանի հետ բարեկամական հարաբերությունների հաստատումը շահավետ է նաեւ քաղաքական տեսանկյունից: Չինաստանը ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի 5 մշտական անդամներից մեկն է եւ լուրջ գործոն միջազգային քաղաքականության մեջ: Այս երկիրն ունի ինքնուրույն դիրքորոշում միջազգային բոլոր հարցերում եւ ցանկություն է դրսեւորում բարիդրացիական հարաբերություններ հաստատել բոլոր երկրների հետ: Հայաստանի պարագայում կոնկրետ դրսեւորումներ է գտել: Բացի վերեւում հիշատակվածից, բերենք եւս մեկ օրինակ՝ 1994 թ. չինական առեւտրային վարկի մեր կողմից չմարված գումարները Չինաստանը վերաձեւակերպել է որպես անհատույց տեխնիկական օգնություն:

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Երթուղային նոր ցանց Երեւանում

«Տարիների ընթացքում Երեւան քաղաքի երթուղային ցանցը ձեւավորվել ու զարգացել է տարերայնորեն, գրեթե բացառվել են մասնագիտական մոտեցումները», հայտնեց Երեւանի քաղաքապետարանի տրանսպորտի վարչության պետ պրն Զաքարյանը: Աշխատանքները կանոնակարգելու, բավարարելու եւ լավ սպասարկում իրականացնելու համար տրանսպորտի վարչության անցկացրած վեցամսյա ուսումնասիրությունները հիմք հանդիսացան նոր երթուղային ցանց մշակելու համար: Քաղաքապետ Ա. Բաղդասարյանն ընդունեց առաջարկը: Պայմանագիր կնքվեց քաղաքապետարանի եւ կառավարման ու տնտեսական բարեփոխումների գիտահետազոտական ինստիտուտի միջեւ: Աշխատանքները սկսվել էին դեռեւս հունիս ամսից: Օրերս փորձագետների եզրակացությունները պետք է ներկայացվեն քաղաքապետարանի վերջնական հաստատման համար: Այս ամսից կսկսվի նոր երթուղային ցանցի շահագործումը: Ամսի 10-15-ը, հաշվի առնելով մի շարք չափանիշներ, կանցկացվեն մրցույթներ մասնավոր տրանսպորտային ընկերությունների միջեւ: Մրցույթի հաղթողը 1 տարով շահագործելու է տվյալ երթուղին:

Ըստ նոր նախագծի՝ կրճատվելու են մի շարք երթուղիներ, ավելացվելու են այնպիսիք, որ մինչ այդ չկային կամ վատ էին սպասարկվում: Հիմնականում դրված է քաղաքի գերծանրաբեռնված կենտրոնական փողոցները եւ հանգույցները բեռնաթափելու հարցը: Նախատեսված է նաեւ ծայրամասային եւ մետրոպոլիտենից կտրված թաղամասերը կապել մետրոպոլիտենի հետ: Հաշվի է առնված նաեւ էլեկտրական փոխադրամիջոցների (տրամվայ, տրոլեյբուս) եւ մետրոպոլիտենի բեռնված լինելը, որը մատչելիության հետեւանք է: Ինչպես հայտնի է, վերոհիշյալ միջոցներից օգտվում են սոցիալապես անապահով եւ պետությունից արտոնություններ ստացած մարդիկ: Օրենքով եւ կառավարության կողմից զեղչեր են սահմանված հասարակության որոշակի խավերի համար՝ թոշակառուների, հայրենական պատերազմի հաշմանդամների, վիրավոր ազատամարտիկների, զոհվածների ընտանիքների եւ այլոց համար: Պետք է հուսալ, որ առաջիկայում եւս այդ մարդիկ հնարավորություն կունենան օգտվելու ինչպես պետական, այնպես էլ մասնավոր փոխադրամիջոցներից:

ՀԵՐՄԻՆԵ ՎԱԿԱՐՅԱՆ,
Ուսանողուհի

Բյուջեն քննարկվում է... առանց հանձնաժողովի նախագահի՞

Սկիզբը էջ 1

Սակայն ո՞րն է հանձնաժողովի նախագահի ընտրության ձգձգման պատճառը, եւ ինչո՞ւ է հարցը օրակարգից օրակարգ թռչկոտում: Տեսակետները թեեւ բազմազան են, սակայն ակնհայտ է, որ կապված են դարձյալ «Միասնության» դիրքորոշման հետ: Հետեւենք անկախ պատգամավոր Մանուկ Գասպարյանի տրամաբանությանը. «Հարցը մտել է եռօրյա, սակայն ես տեսնում եմ, որ միտումնավոր ձգձգվում է: Ում կողմից է կազմակերպված՝ չգիտեմ: Արմեն Խաչատրյանը երեւի գլխի էլ չէ, թե ինչու չի քննարկվում: Դիտավորյալ է արվում: Ըստ երեւույթին բյուջեն շատ խորք ու ծուռ տեղեր ունի, որոնք հարթելու կարիք կա, եւ դա արվում է, որպեսզի հանձնաժողովում աշխատանքները նորմալ չընթանան եւ բյուջեն ներկայացված տեսքով անցկացվի»: Պատճառաբանությունն այն է, որ «Միասնության» ներսում չեն կարողանում պայմանավորվել. 3 հոգի իրարից անկախ թեկնածություն են առաջադրել: Իրենք՝ հանրապետականները, ներսում ունեն խնդիրներ, որոնք փաթաթում են ԱԺ-ի վրա»:

Նման խնդիրների գոյությունը «Միասնության» թեւերը միանշանակորեն ժխտում են, թեեւ առանձին փաստարկներում որոշակի տարաձայնությունները պարզապես ակնհայտ են հատկապես այն թեկնածուների շուրջ, որոնք հանդես են եկել ինքնաառաջադրմամբ:

ԱԺ փոխխոսնակ, ՀԺԿ անդամ Գագիկ Ասլանյան. «Թեկնածուների հարցերը քննարկվել են առանձին Հանրապետական կուսակցությունում եւ ժողովրդական կուսակցությունում: Հանրապետական կուսակցության կողմից ներկայացված են մի քանի թեկնածուներ: Մենք այս հարցում գտնում ենք, որ մի թեկնածու պետք է լինի»: Այս տեսակետին կտրականապես դեմ արտահայտվեց մյուս փոխխոսնակը՝ Տիգրան Թորոսյանը. «Հանրապետական կուսակցությունը մի քանի թեկնածու չի առաջադրել եւ չի էլ կարող առաջարկել: Հանրապետական կուսակցությունը մեկ թեկնածու է առաջադրել, մյուսների արածը ինքնագործունեություն է: Ես գտնում եմ, որ դա անթույլատրելի է: Այդ կարծիքը հնչել է նաեւ խմբակցության նիստում, սակայն որեւէ մեկը չի կարող ուրիշի ինքնաառաջադրումը համարել կուսակցության առաջադրում»: Իսկ թե ո՞ւմ է առաջադրել ՀՀԿ-ն, Թորոսյանն այդպես էլ չբացահայտեց՝ թողնելով հետագային:

Այս ողջ շղթայում հետաքրքիրն իսկապես ՀՀԿ-ի դիրքորոշումն է: Ինքնաառաջադրմամբ հանդես են գալիս հենց այդ կուսակցության առանձին անդամներ, մինչդեռ որեւէ մեկը նրանց քայլերի համար պատասխանատվություն չի կրում: Եթե իսկապես կուսակցությունը ցանկանում է հանդես գալ մեկ թեկնածուով եւ չբարդացնել ստեղծված իրավիճակը, ապա քաղաքակիրթ ձեւով իր ազդեցության լծակները կարող է օգտագործել ինքնաառաջադրվողների նկատմամբ՝ կամ հեռացնել խմբակցությունից կամ պարզապես ստիպել նրանց հանել իրենց թեկնածությունը: Մինչդեռ Տիգրան Թորոսյանը դա նրանց խղճի գործն է համարում: Անկախ որեւէ բացատրությունից, իր անտարբեր կեցվածքով կուսակցությունը կարծես հաստատում է մտավախությունները, թե ինքը շահագրգռված չէ հանձնաժողովի նախագահի ընտրություններն արագ անցկացնելու հարցում:

Ինչեւէ, ԱԺ սկսեց իր երկրորդ գումարման 4-րդ նստաշրջանի վերջին եռօրյան, իսկ քննարկվող հարցերից հիմնականը «Ընտրական օրենսգրքում փոփոխություններ կատարելու» նախագիծն էր: Ինչպես հիշում ենք, այդ նախագիծն առաջին ընթերցմամբ անցավ առանց 4-րդ հոդվածի (օրենքն ուժի մեջ համարելու ժամկետի առնչությամբ), որի հստակեցման համար 15 օրով այդ կետի քվեարկությունը հետաձգվեց: Արշակ Սադոյանն առաջարկում էր օրենքն ուժի մեջ կիրառել միայն սահմանադրական բարեփոխումներից հետո: 80/51 հարաբերակցությունն էր պահանջում Ալեքսան Հակոբյանը, իսկ պատգամավորների մի մեծ խումբ առաջարկում էր հետեւյալ ձեւակերպումը. «Սույն օրենքն ուժի մեջ է մտնում 2003 թ. հունվարի 1-ից»: Եվ քանի որ խորհրդարանական փոքրամասնությունների համար ըստ էության միեւնույն էր, թե երբվանից ուժի մեջ կմտնի օրենքը, այսինքն՝ արդյոք նախագահը շուտափույթ կցրի՞ խորհրդարանը, թե՞ ոչ, հանրապետական Գագիկ Մինասյանը ներկայացրեց ահա այսպիսի մի ձեւակերպում. «Սույն օրենքն ուժի մեջ է մտնում 2003 թ. հունվարից 1-ից հետո՝ ԱԺ գումարման ընտրություններից հետո: Հիմնական պատճառաբանությունն այն էր, որ եթե օրենքն ընդունելուց հետո մինչեւ հաջորդ գումարման ընտրությունները մեծամասնական ընտրահամակարգով ընտրված պատգամավորը նախարար նշանակվի կամ ընդհանրապես նոր ընտրությունների կարիք զգացվի, ապա, քանի որ մեծացվելու են ընտրատարածքները, ընտրություններ կազմակերպելը կդառնա պարզապես անհնարին:

4-րդ հոդվածն առաջին, այնուհետեւ ողջ օրենքը երկրորդ ընթերցմամբ ընդունվեց խորհրդարանի կողմից:

Ճշտում. **«Ազգի» խմբագրությունը Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի նախագահ պրն Ա. Սահրադյանից գրություն է ստացել** թերթի 29.11.2000 թ. համարում լույս տեսած «Ո՞ր «գյադագյուղեքը» խորհրդարան չմտնեն» խորագրով հրապարակման կապակցությամբ: Պրն Սահրադյանը հեռախոսազրույցի հիման վրա հոդվածում ներկայացված իր խոսքերը համարում է խեղաթյուրված: Նշելով, որ լրագրողը որեւէ «անհասկանալի կամ միտումնավոր» նպատակ չի հետապնդել, իսկ հեռախոսազրույցի հիման վրա փաստեր բերելը լրագրողական էթիկայի խախտում չի կարող համարվել, այնուամենայնիվ, հոդվածում առկա որոշ անհարթությունների համար հայցում ենք պրն Սահրադյանի ներողամտությունը: Միաժամանակ պնդում ենք, որ հոդվածը չի դիպել պրն Սահրադյանի իրավունքներին եւ արժանապատվությանը, այլ փորձել ենք պարզել ԿԸՀ նախագահի վերաբերմունքը ընտրական օրենսգրքում կատարվող փոփոխություններին: Գ. Ա.

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան Ժ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետութեան 47
ֆաքս 562863, AT&T (3742) 151065,
e-mail: azg2@arminco.com
www.azg.am
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ԴԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրէն
ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ / հեռ. 529353
Համակարգչային ծառայութիւն / հեռ. 562941, 582483
Apple Macintosh
համակարգչային շարուածք
«Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

ԱԶԳ **ընթացիկ**

ՄՈՍԿՎԱ

Մեծարվեցին Արմեն Ջիգարխանյանը եւ Նիկիտա Սիմոնյանը

Նոյեմբերի 29-ին Հայաստանի խորհրդայնացման կիսամոռացված օրը, Մոսկվայի «Պրեզիդենտ հոթելում» Ռուսաստանի հայերի միությունը Արա Աբրահամյանի գլխավորությամբ կազմակերպեց հանդիսավոր երեկույթ: Բայց առիթը, իհարկե, ոչ մոռացված խորհրդային տոնն էր, ոչ էլ Պետդումայի ավագագույն պատգամավոր Եգոր Լիգաչովի՝ ԽՄԿԿ կենտկոմի քաղբյուրոյի նախկին անդամի 80-ամյակը:

Նոյեմբերի 29-ին Հայերի միությունը մեծարում էր երկու առասպելական հայրենակիցների՝ այս աշնանը 65 տարեկան դարձած դերասան Արմեն Ջիգարխանյանին եւ վերջերս ՖԻՖԱ-ի շքանշանով պարգեւատրված Նիկիտա Սիմոնյանին:

Իհարկե, այդ երկու իրադարձությունները չէին կարող դուրս մնալ Հայերի միության տեսադաշտից:

Երեկույթի ժամանակ տեղի ունեցավ նաեւ Հայ առաքելական եկեղեցու Նոր Նախիջեւանի եւ Ռուսիո թեմի առաջնորդի պաշտոնակատար նշանակված Եզրաս քահանայի յուրօրինակ «նորամուտը», թեեւ նրա նախորդը՝ Տիրան արքեպիսկոպոսը, առայժմ ընդդիմանում է Ամենայն հայոց կաթողիկոսի որոշմանը: Նա ընթերցեց Գարեգին Բ-ի հայրապետական օրհնությունն ու շնորհավորանքը եւ Ջիգարխանյանին հանձնեց «Սուրբ Մաշտոց» շքանշան, իսկ Նիկիտա Սիմոնյանին՝ «Էջմիածնի գանձերը» գիրքը Գարեգին Բ-ի մակագրությամբ:

Երեկույթի կազմակերպիչ Արա Աբրահամյանը, որը վերջերս Գարեգին Բ-ի կողմից պարգեւատրվել էր եկեղեցու բարձրագույն պարգեւով՝ «Սուրբ Գրիգոր Լուսավորիչ» շքանշանով, երջանիկ ու զգացված տեսքով շնորհավորեց հանդիսության «մեղավորներին»՝ նրանց հանձնելով մեկական «Ֆրանկ Մյուլլեր» գրիչ:

Անձամբ շնորհավորելու ցանկություն հայտնած հյուրերը շատ-շատ էին: Երեկույթը վարող Անդրանիկ Միհրանյանի արտահայտությամբ, «արտահերթ» բեմ թողեցին միայն Պետդումայի փոխխոսնակ Արթուր Չիլինգարովին. «Որպես Խորհրդային Միության հերոս, նա ամեն տեղ արտահերթ է»:

Իսկ Սիմոնյանին եւ Ջիգարխանյանին «Տիգրան արքա» կոնյակի մեկական տակառիկ հանձնած Great Ararat Company ընկերության նախագահ Տիգրան Արզականցյանը հիանալի տրամադրություն ուներ: Ինչպես ինքն ասաց՝ պատճառը միայն նշանավոր հայրենակիցների «կողքին գտնվելու բարձր պատվին» արժանանալը չէր: Հենց նախօրեին Մոսկվայում կայացած «Տարվա լավագույն գինին, շամպայնը եւ կոնյակը» միջազգային մրցույթում Տիգրանին հանձնել էին Մեծ մրցանակ: Դոնփակ համտեսման ժամանակ առաջատար պրոֆեսիոնալ համտեսողները «Կոնյակ, բրենդի եւ կալվադոս» դասակարգման մեջ լավագույնը ճանաչել էին 30-ամյա վաղեմության «Տիգրան արքա» կոնյակը:

Հոբելյարների հանդեպ իր հարգանքն ու մեծարանքն արտահայտեց նաեւ ՌԴ օլիմպիական կոմիտեի նախագահ Վիկտոր Սմիռնովը: Նա շնորհավորեց ներկաներին եւ վերհիշեց հայ նշանավոր մարզիկներ Ազարյանին, Շահինյանին, Ենգիբարյանին, որոնց, պրն Սմիռնովի խոսքերով, «մենք հիշում ենք եւ սիրում»: Նա նաեւ ներկաների ուշադրությունը հրավիրեց դահլիճի անկյունում նստած Կարինե Ազնավուրյանի վրա, որը Սիդնեյի օլիմպիադայում երկու ոսկե եւ բրոնզե մեդալ է նվաճել սուսերամարտի գծով: «Ուզում եմ, որ հայ համայնքը նրան ընդունի իր շարքերը», ասաց Սմիռնովը:

Սիմոնյանին եւ Ջիգարխանյանին «պաշտելի մարդիկ» անվանեց հայտնի կինոբեմադրիչ, «Մոսֆիլմի» տնօրեն Կարեն Շահնազարովը, որն անցյալում գրեթե երբեք չէր երեւում նմանօրինակ հայկական երեկույթներում: Նա խոստովանեց, որ ինքը սպարտակցիների երկրպագուն է գլխավորապես Նիկիտա Սիմոնյանի շնորհիվ: Ինքը հույս ունի «Սիմոնյանի հետ հանդիպել նաեւ կինոյում», դա նրա երազանքն է: Իսկ Ջիգարխանյանի հետ ստեղծագործական հարաբերություններ ունի վաղուց. 4 համատեղ ֆիլմ ունեն:

Միհրանյանը ներկաների ծափահարության ներքո ընթերցեց մշակույթի նախարար Շվիդկոյի եւ պաստերական գործիչների նախագահ Կալյագինի հեռագրերը: Իսկ Մարկ Զախարովը (ինչպես նրան ներկայացրին՝ «լավագույն թատրոնի լավագույն բեմադրիչը») որոշեց ինքը հանդես գալ՝ Հայաստանին շնորհակալություն հայտնելով այն բանի համար, որ նա Ռուսաստանին ընծայել է տաղանդավոր մարզիկի եւ դերասանի: Ի դեպ, Արմեն Ջիգարխանյանը վերջերս հանդես է գալիս Զախարովի գլխավորած Լենինյան կոմերիտմիության անվան թատրոնում: Արդեն մի քանի ամիս է, ինչ այնտեղ լեփ-լեցուն դահլիճում ներկայացվում է մոսկովյան ամենահաջող բեմադրություններից մեկը՝ «Միլիոնատերերի քաղաքը», որտեղ Ջիգարխանյանը խաղում է Իննա Չուրիկովայի հետ:

Հայերի միությանը, հյուրերին եւ Արա Աբրահամյանին շնորհակալություն հայտնելով, Արմեն Ջիգարխանյանը թեթեւակի ափսոսանք հայտնեց այն առնչությամբ, որ «նրանք չեն լսի, թե որքան լավ խոսքեր հնչեցին»: Խոսքն այն հյուրերի մասին էր, որոնք մեծ եռանդով հարձակվել էին բարիքներով ծանրաբեռնված սեղանների վրա, ըստ որում, նույնիսկ այն ժամանակ, երբ տեղի էր ունենում պաշտոնական մասը եւ դեռ չէր սկսվել բուն ճաշկերույթը: Վերջինս մերթ ընդ մերթ ընդհատվում էր ազգային պարերով եւ երգերով Անժելա Ստեփանյանի գլխավորած համույթի կատարմամբ: «Պրեզիդենտ հոթելի» ճեմասրահում նվագում էր փողային նվագախումբը, գեղեցիկ հագնված բազմաթիվ պատանիներ եւ աղջիկներ կային ազգային տարազներով, ծեռքերին ալ կարմիր վարդեր:

Վերջում ելույթ ունենալով, Նիկիտա Սիմոնյանը ներկաներին եւ առաջին հերթին Ռուսաստանի հայերի միության նախագահ, գործարար Արա Աբրահամյանին ու նրա ծնողներին շնորհակալություն հայտնեց «ջերմության համար»:

Ի դեպ, եկող տարվա հոկտեմբերին առասպելական մարզիկի հոբելյանն է՝ 75-ամյակը: Երբ լրացել էր Նիկիտա Սիմոնյանի 70 տարին, նա հարյուրավոր շնորհավորանքներ էր ստացել աշխարհի բոլոր կողմերից, այդ թվում Ռուսաստանի նախագահից: Ոչ մի տող շնորհավորանք չէր ստացվել միայն Հայաստանի իշխանություններից: Հիմա դժվար է վերհիշել, թե այն ժամանակ ով էր ղեկավարում Հայաստանը:

ԼՈՒՍԻՆԵ ՂՈՒԿԱՍՅԱՆ
Մոսկվա

Բացառապես մասնավոր բուժապահովագրում չի լինում, ինչպես...

Առաջնային բուժօգնության եւ սոցիալական աջակցության համակարգերին նախապատվություն տալը կրկին կարեւորվում է դոնոր կազմակերպությունների կողմից եւ համարվում Հայաստանում աղքատությունը հաղթահարելու միակ ուղին: ԱՄՆ-ի միջազգային զարգացման գործակալությունը համախմբել է մի շարք միջազգային դոնոր կազմակերպությունների՝ նպատակ ունենալով նրանց օգնությամբ Հայաստանում ներդնել ինքնաբավ սոցիալական ապահովագրական համակարգ: ՀԲ-ի եւ ՄԱՀ-ի օրինակով PADCO անվանյալ այս ծրագիրը կառավարությունից բացի Հայաստանում գործընկեր է համարում նաեւ ՀԿ-ներին:

Կազմակերպությունն իր գործունեությունն սկսեց դեկտեմբերի 4-ին, ՀՀ կառավարությանն առընթեր պետական բժշկական գործակալությունում բժշկական ապահովագրական համակարգը հայաստանցի մասնագետներին ներկայացնելով: Կազմակերպության ներկայացուցիչ տիկին Վիկիամը բժշկական ապահովագրության արդյունավետությունը նկարագրեց՝ ընդհանրացնելով 16 երկրներում կուտակված փորձը, ներառյալ ԱՄՆ-ը, Եվրոպան եւ ԽՍՀՄ նախկին հանրապետություններից մի քանիսը: Կազմակերպությունն ապահովագրական համակարգի, ինչպես նաեւ իր գործունեության արդյունավետության չափանիշ է ներկայացնում Ուկրաինայում ներդրված սոցիալական աջակցության ծրագիրը: Ըստ փորձագետների, մասնակից ընտանիքների տնօրինած եկամուտը աճել է 34 տոկոսով, իսկ Ուկրաինայի կառավարությունն իր բյուջեից տարեկան խնայել է 1 մլրդ ԱՄՆ դոլար:

Տկն Վիկիամը ընդգծեց, որ իր նշած 16 երկրներն ունեն ե՛ւ պետական, ե՛ւ մասնավոր բժշկական համակարգ: Նույնիսկ ԱՄՆ-ում բուժօգնության 40 տոկոսը պետական բյուջեից է ֆինանսավորվում: «Ոչ մի երկրում, բացառապես մասնավորին կամ բացառապես պետական ֆինանսավորմանը չեն ապավինում: Մասնավոր ապահովագրումը պարզապես պետական համակարգի հավելում է», հայտնեց փորձագետը: Արդյունավետության հասնելու առումով կարեւորեց 3 հարցերի իրականացումը՝ ռեսուրսների մոբիլիզացիա, ինչպե՞ս են բաշխվում դրանք եւ հավասարության որոշակի մակարդակի ապահովում:

Սոցիալական աջակցության եւ առաջնային բուժօգնության համակարգերի ներդրումը Հայաստանում կազմակերպությունը գնահատել է 26 մլն ԱՄՆ դոլար, որը պետք է իրականացվի 3 տարում: Մեծ մասնաբաժին է հատկացվելու մասնագիտական վերապատրաստմանը, ՀԿ-ների հետ համագործակցությանը, որոնք, ըստ մասնագետների, պետք է վերափոխեն առողջապահական ծառայությունների տրամադրման համակարգի «բուրգը»: Փորձագետների խումբը կօգնի ՀԿ-ներին բարձրացնել հասցեական օգնության համակարգի որակն ու թափանցիկությունը, ներառյալ «Փարոս» համակարգը, որը հայաստանցի մասնագետները կարեւորագույն ձեռքբերում են համարում:

Տկն Վիկիամը կազմակերպության տարիների փորձառությանն ապավինելով եզրակացրեց, որ բժշկական ծառայության դիմաց գրպանից ուղղակի վճարումներ կատարելը բնորոշ է անմնացորդ սոցիալական վիճակում գտնվող երկրներին: Խոստանում են աջակցել առողջապահության նախարարությանը՝ բացառելու բժշկական ծառայությունների համար կատարված անօրինական վճարումները:

Այս ծրագիրը նախատեսվում է իրականացնել 5 փորձնական տեղամասերում՝ Երեւան, Գեղարքունիք, Լոռի, Շիրակ, Սյունիք, ստուգելու առողջապահության ֆինանսավորման նոր մեխանիզմը, սոցիալական աջակցությունն ու բժշկական միջամտությունները: Խնդիր է դրված բարձրացնել սպասարկման որակը, որը վստահություն կառաջացնի բնակչության շրջանում, ինչպես նաեւ հրաժարվել հիվանդանոցային մակարդակի բանկարժեք բուժումից եւ շեղել դեպի առաջնային բուժօգնության մակարդակով ցուցաբերվող ավելի արդյունավետ կանխարգելիչ ծառայությունները:

Առողջապահության նախարար Ա. Մկրտչյանը ծիծաղ նկատեց, որ անցնող տարիները հագեցած էին բարեփոխումների նման ծրագրերով, սակայն այսօր, ինչպես տեսնում ենք, դեռեւս խոսվում է առաջնային բուժօգնությունը հասանելի դարձնելու մասին:

Նախարարն, այնուամենայնիվ, դրական գնահատեց կազմակերպության մտահղացումը եւ հայտնեց, որ այն ապահովագրական բժշկության վերաբերյալ առաջին լայնածավալ ձեռնարկումն էր:

Ս. Պ.

ԴԻՎԱՆԱԳԻՏԱԿԱՆ

Վարդան Օսկանյանը Հնդկաստանում

Դեկտեմբերի 4–5-ը Հայաստանի Հանրապետության արտաքին գործերի նախարար Վարդան Օսկանյանը երկօրյա պաշտոնական այց կատարեց Հնդկաստանի Հանրապետություն:

Ինչպես տեղեկացնում են ՀՀ ԱԳՆ-ից, այցի շրջանակներում նախատեսվում են նախարար Օսկանյանի հանդիպումները Հնդկաստանի վարչապետ Ատալ Բիհարի Վաջպայի, արտաքին գործերի նախարար Ջասվանտ Սինգհի եւ այլ պաշտոնատար անձանց հետ:

Հանդիպումների ընթացքում կքննարկվեն Հնդկաստան-Հայաստան երկկողմ հարաբերությունների հարցեր:

Լիբանանի նախագահը գալու է Հայաստան

Էմիլ Լահուդը ընդունեց դեսպան Նավասարդյանին

Դեկտեմբերի 4-ին Լիբանանի նախագահ, գեներալ Էմիլ Լահուդն ընդունեց ՀՀ դեսպան Արման Նավասարդյանին:

Հանդիպմանը քննարկվեցին տարածաշրջանի իրավիճակին, Հայաստան-Լիբանան հարաբերություններին, մոտ ապագայում նախագահի Հայաստան կատարելիք այցելությանն առնչվող հարցեր:

Դեսպան Նավասարդյանը նախագահ Լահուդին ծանոթացրեց Հայաստանում քրիստոնեությունը պետական կրոն ընդունելու 1700-ամյակի միջոցառումներին, ինչպես նաեւ դրանք Լիբանանում նշելու ծրագրին:

Զրույցի ընթացքում շոշափվեց Բեյրութում 2001 թ. հոկտեմբերին անցկացվելիք ֆրանկոֆոն երկրների գագաթաժողովի հարցը, որին Հայաստանը մտադրված է անդամակցել: Նախագահ Է. Լահուդը ողջունեց Հայաստանի որոշումը, եւ որպես ֆրանկոֆոն երկրների հաջորդ նստավայրի նախագահ խոստացավ նպաստել Հայաստանի անդամակցությանն այդ կազմակերպությանը:

ԱԳՆ ՀԱՍԱՐԱԿԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ՀԵՏ ՀԱՐԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆ

Արգենտինայում բացվեց ՀՀ դեսպանության նոր շենքը

ԵՐԵՎԱՆ, 4 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Նոյեմբերի 29-ին Բուենոս Այրեսում տեղի է ունեցել արգենտինահայ բարերարներ Էդուարդո Սեֆերյանի եւ Ադրինե Սեֆերյան-Վարդապետյանի նվիրաբերած Հայաստանի Հանրապետության դեսպանության նոր շենքի բացման արարողությունը: Միջոցառմանը ելույթ է ունեցել Արգենտինայում ՀՀ դեսպան Արա Այվազյանը: Նա Մեսրոպ Մաշտոցի շքանշաններ է հանձնել արգենտինահայ բարերարներ Էդուարդո Սեֆերյանին եւ Արմեն Մեծատուրյանին, որոնք նշված բարձր պարգեւին արժանացել են ՀՀ նախագահի համապատասխան հրամանագրերով: Ելույթ է ունեցել նաեւ «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամի արգենտինյան հանձնախմբի նախագահ Էդուարդո Քարամյանը:

Ինչպես հայտնում են ՀՀ ԱԳՆ հասարակայնության հետ հարաբերությունների վարչությունից, ընդունելությանը ներկա են գտնվել ՀՀ դիվանագիտական կորպուսի եւ տեղի հայ համայնքի ներկայացուցիչները:

Տնտեսության զարգացման միտումները կշարունակվեն

Հույս է հայտնում ՀԱԳՄ նախագահ Արամ Վարդանյանը

Հայաստանի արդյունաբերողների եւ գործարարների միության (ՀԱԳՄ) նախագահ Արամ Վարդանյանի հետ մեր հարցազրույցը սկսեցինք երկրի տնտեսության, մասնավորապես արդյունաբերության մեջ վերջերս նկատվող առաջընթացից եւ այդ կապակցությամբ ՀԱԳՄ տեսակետից.

- Կարծես թե արդեն սկսվում են թվեր հրապարակվել: Նախկինում միայն խոսակցություններ էին: Մենք ողջունում ենք, որ երկրի նախագահը սկսել է կոնկրետ կանխատեսումներով հանդես գալ աշխատատեղերի, ներդրումների, մասնավոր հատվածի զարգացման խոչընդոտների վերացման վերաբերյալ: Մի շարք արտադրությունների վերագործարկումը հույսեր է ներշնչում, որ այդ գործընթացը կլինի շարունակական: Դրա շնորհիվ քաղաքական կրքերը կհանդարտվեն, քանզի կմեղմանա նաեւ սոցիալական լարվածությունը:

- Այսինքն վտանգ չկա՞, որ այդ ձեռնարկությունների աշխատանքը ժամանակավոր կլինի:

- Այդ ձեռնարկությունները պետք է մասնավորեցվեն: Արդյունքն անհամեմատ մեծ կլինի, իսկ գործընթացը անշրջելի:

- Հայաստանի արդյունաբերողների եւ գործարարների միությունը շփումներ ունի տարբեր երկրների համանման միությունների հետ: Ի՞նչ արդյունքներ կան արձանագրված:

- Կարեւոր իրադարձություն էր հայ-ճապոնական եւ ճապոնա-հայկական տնտեսական համագործակցության կոմիտեների ստեղծումը: Եկող տարվա հունիսին Տոկիոյում նախատեսում ենք բացել հայկական ապրանքների ցուցահանդես: Հնարավոր է, որ դա տեղի ունենա Հայաստանի նախագահի Ճապոնիա կատարելիք այցի շրջանակներում:

Վերջերս մասնակցել ենք նաեւ Ռուսաստանի արդյունաբերողների միության 10-րդ համագումարին եւ հիմնադրման 10 տարվա հանդիսություններին: Հանդիպեցինք նաեւ ՌԴ Պետդումայի ղեկավարության, Ռուսաստանի հայ համայնքների միության ներկայացուցիչների հետ: Վերջինիս նախագահի (Արա Աբրահամյան) հետ ստորագրեցինք հայ-ռուսական գործարար համաժողով եւ հայկական ապրանքների (շուրջ 250 ապրանքատեսակ) տոնավաճառ կազմակերպելու պայմանագիր: Նպատակն է խթանել հայկական ապրանքների արտահանումը Ռուսաստան, հատկապես երկրի նահանգներ:

Վրաստանում համագործակցության պայմանագիր ստորագրեցինք տեղի գործարարներին միավորող Վրաստանի հարկատուների միության հետ, համաձայն որի միության պատվիրակությունը դեկտեմբերին կլինի Երեւանում, իսկ հաջորդ տարվա գարնանը Թբիլիսիում տեղի կունենան հայկական ապրանքների տոնավաճառ եւ հայ-վրացական գործարար համաժողով:

- Այս ծրագրերի, հատկապես Ռուսաստանի հետ համագործակցությանը վերաբերող հատվածի իրականացման համար կարեւորվում է ճանապարհների խնդիրը: Ինչպիսի՞ն է «Կովկաս» երկաթուղային լաստանավի ստեղծման ծրագրի ներկա վիճակը:

- Առաջընթացը կախված է ֆինանսավորումից: Պարզ չէ, թե ինչ աղբյուրներից է դա կատարվելու: Ցանկալի է, որ իրականացվի ռուսական կողմի միջոցներով, քանզի դա նրա համար փոքր խնդիր է: Ռուսաստանի տարածքում Հայաստանի միջոցներով բեռնահամալիր կառուցելը ոչ համարժեք լուծում է: Նման բեռնահամալիր Նովոռոսիյսկում արդեն կա, եւ լաստանավեր էլ կան: Այստեղ անհրաժեշտ է կազմակերպչական լուծում, այլ ոչ թե կապիտալ ներդրումներ:

- Հայաստանի եւ Ռուսաստանի կառավարությունները ի՞նչ մոտեցում ունեն:

- Ռուսաստանի նախագահը մեր նախագահի Մոսկվա այցելության ժամանակ հանձնարարեց, որ հարցը լուծեն հայ-ռուսական տնտեսական համագործակցության հանձնաժողովը եւ տրանսպորտի նախարարը: Թե ինչպես, դեռեւս հայտնի չէ:

- ՀԱԳՄ գործունեության ոլորտներից է նաեւ օրենսդրական բարենպաստ դաշտ ապահովելը գործարարության զարգացման համար: Ի թիվս բազմաթիվ այլ քայլերի, այստեղ կարեւորվում է «վարչարարական խոչընդոտներ» անվանումը ստացած պետական չինովնիկների կամայականությունների վերացումը: «Ստուգումների մասին» օրենքը կարծես թե որոշ խնդիրներ կարգավորեց: Բայց արդյոք շատ չե՞ն մնացել ստուգող կազմակերպությունները (17) եւ ստուգման ժամկետները (մինչեւ 25 օր):

- Այո, այդպես է: Ավելին, «Ոստիկանության մասին» օրենքի ընդունմամբ վտանգ է առաջանում, որ անգամ «Ստուգումների մասին» օրենքը հետին պլան մղվի: Մենք գտնում ենք, որ դրանք պետք է միմյանց լրացնեն: Մասնավոր սեփականությունը հնարավորինս պետք է լինի անձեռնմխելի, եւ ոտնձգությունները չպետք է կաշկանդեն գործարարի ակտիվությունը:

- Իսկ ինչպե՞ս եք վերաբերվում «Ստուգումների մասին» օրենքում տնտեսվարող սուբյեկտին 3 օր առաջ զգուշացումը վերացնելու առաջարկին:

- Կտրականապես դեմ եմ: Օրենքի ամենամեծ ձեռքբերումներից մեկը դա է: Եթե հանվի, ամենաչնչին թերությունն էլ կօգտագործվի գործարարին սեղմելու համար:

- Որպես «Տրանզիստոր» ընկերության տնօրեն ի՞նչ կասեիք նրա հետագա ճակատագրի վերաբերյալ:

- «Տրանզիստորի» Երեւանի մասնաճյուղը մասնավորապես հայտ է ներկայացրել ամերիկյան «Վայասվեր վինչերս» ընկերությանը (նախագահ Տոնի Մորոյան), այսպես կոչված Սիլիցիումային հովտից: Վերջինս գտնվում է Սան Ֆրանցիսկոյի շրջակայքում, որտեղ կենտրոնացված են ամերիկյան միկրոէլեկտրոնային խոշոր ձեռնարկությունները: Առաջարկվում է 3 տարվա ընթացքում կատարել 2 մլն դոլարի ներդրում եւ ստեղծել բարձր տեխնոլոգիաների զարգացման ինկուբատոր: Հույս ունենք, որ դեկտեմբերին գործարքը կկատարվի:

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

«Հայաստանում ձեւավորված արտառոց գործարար պրակտիկան»

Համաշխարհային բանկի հայաստանյան գրասենյակի առաջարկով փորձագետների մի խումբ ուսումնասիրել է Հայաստանում ներդրումներին խանգարող վարչարարական խոչընդոտները, վերլուծել դրանք եւ ներկայացրել առաջարկների մի փաթեթ ներդրումային բարենպաստ քաղաքականություն վարելու վերաբերյալ: Ըստ փորձագետների, արված առաջարկների հիման վրա կատարվող փոփոխությունները կհրապուրեն օտարերկրյա ներդնողներին, որն այսօր երկրի տնտեսությունը վերականգնելու միակ հնարավոր ուղին է համարվում: Ստորեւ համառոտ ներկայացնում ենք գործարարներին վանող այն մեթոդները, որոնք փորձագետները «արտառոց» են որակել:

Ինչպես եւ համարյա բոլոր անցումային տնտեսությունները, Հայաստանը նույնպես տառապում է օրինական իրավական եւ վարչական գործառութային դաշտից դուրս իրականացվող չափազանց լայն գործարար պրակտիկայից, որով եւ պայմանավորված են պետական պաշտոնյաների ու մասնավոր հատվածի փոխհարաբերությունները: Շատ երկրներում «հեշտացնող մուծումները» հաճախ օգտագործվում են վավերացումներ եւ թույլտվություններ ստանալու նպատակով: «Հեշտացնող մուծումները» դարձել են համարյա բոլորի կողմից ընդունելի բիզնես անելու նորմալ եղանակ: Փաստաթղթային ձեւակերպումների հիմնական մասի իրականացման համար պետական պաշտոնյաները պահանջում են կողմնակի վճարումներ: Երբ ներդնողը հրաժարվում է վճարել, աշխատանքները արվում են ժամանակային ձգձգումներով կամ բարդություններով:

Նշվում է նաեւ, որ այս վճարումները չեն վերածվել համատարած ձեւավորված կոռուպցիոն համակարգի եւ հազվադեպ են գերազանցում 100 դոլարի սահմանագիծը: Գործարարները վստահում եւ հիմնվում են այսպես կոչված «տանիքի» վրա, այսինքն ազդեցություն ունեցող այն անձանց վրա, որոնք նրանց անունից միջամտում են ծագած խնդիրները լուծելու նպատակով եւ հաճախ հպարտ են զգում իրենց, երբ «տանիքը» գործում է հատկապես արդյունավետ: Միաժամանակ նշվում է, որ սա նույնպես չի վերածվել համատարած չարաշահումների համակարգի ստվերային ընդհատակյա կառույցի, որը կառավարվում է բռնության եւ կոռուպցիայի միջոցով:

Եթե այս կարգի պրակտիկան եւ համաձայնությունները կարող են քիչ թե շատ լավ աշխատել հայաստանցիների համար, ապա օտարերկրացիների համար դրանք լուրջ խնդիրներ են առաջացնում, զգուշացնում են փորձագետները:

«Հեշտացնող վճարումների» ցանկացած ձեւը, անկախ չափերից, նրանց համար հանդես է գալիս որպես կաշառակերություն եւ կոռուպցիա: «Տանիքի» օգտագործումը նույնպես գնահատվում է որպես ոչ թափանցիկ եւ անօրինական գործարար մեթոդների կիրառում: Ամենալուրջ ներդնողները չեն ցանկանում իրենց ներդրումների ճակատագիրը կախվածության մեջ դնել անձնական հարաբերություններից, քանի որ վտանգ կա հանդիպելու լուրջ իրավական դժվարությունների կոռուպցիայի կամ ոչ լեգիտիմ գործողությունների հետեւանքով:

Մասնավոր հատվածի նկատմամբ կասկածամիտ վերաբերմունք կա

Ներդնողները սովորաբար տարբեր վարչական կառույցների կողմից ենթարկվում են խիստ կասկածամտության, որի իմաստը կարելի է ձեւակերպել հետեւյալ կերպ. «Մեղավոր ես, քանի դեռ չես ապացուցել անմեղությունդ»: Տեսուչներին եւ աուդիտորներին անհրաժեշտ է համոզել, որ մասնավոր բիզնեսը գործում է համաձայն երկրի օրենսդրության եւ կարգի: Փոխարենը տեսուչները շարժվում են պետական բյուջեի եկամուտներն ավելացնելու եւ «հեշտացնող վճարներ» կամ կաշառք ստանալու սեփական հետաքրքրությամբ:

Հիմնվելով այս շահագրգռվածությունների վրա, պետական ծառայողները հայտնվում են բիզնեսի տեսադաշտում ոչ որպես հաճախորդներ, այլ ավելի շուտ որպես երկրի օրենքների պոտենցիալ կամ հավանական խախտողներ: Նրանք կարծես շահագրգռված են հայտնաբերելու օրինազանցություններ եւ խախտումներ, նույնիսկ եթե սխալները եւ խարդախությունները շատ փոքր են եւ լուրջ կասկածների տեղիք չեն տալիս: Հետեւապես, ներդնողները միշտ հայտնվում են պաշտպանվողի դերում՝ իրենց վրա անընդհատ զգալով կառավարական գերատեսչությունների ճնշումը՝ առանց ունենալու իրենց տրամադրության տակ որեւէ օրինական միջոց պետական պաշտոնյաների իշխանության կրկնվող չարաշահումները կանխելու համար:

Իրավական դաշտը եւ դատական համակարգը

Չնայած ընթացող իրավական բարեփոխումներին, ներկայումս դատական համակարգը ներդնողների մեծամասնությունը չի ընդունում որպես իրավական մեխանիզմների ընդունելի տարբերակ: Փոքր է վստահությունը դատական վճիռների նկատմամբ այն պատճառով, որ «տանիքների» եւ կոռուպցիայի ներգրավմամբ է որոշվում արդյունքը:

Ներդնողներն ընդհանրապես տարակուսում են, որ դատավորները չունեն առեւտրական վեճերը լուծելու անհրաժեշտ փորձ եւ գիտելիքներ: Դատարանների գործունեությունը երկրում, որպես իրավունքների պաշտպանության արդար ու թափանցիկ, վեճերի լուծման արդյունավետ մեխանիզմ, վճռական կլինի օտարերկրյա ներդնողներին Հայաստան բերելու գործում:

Շատ ներդնողներ նշել են, որ իրենց խնդիրների լուծման համար դատարանի օգնությանը դիմելը կլինի ամենավերջինը, որ իրենք կանեն, քանի որ չեն հավատում հարցերի արդար եւ արհեստավարժ լուծմանը՝ առանց դատավորներին կաշառք տալու: «Անգամ այն գործերում, երբ դատարանների կոռուպցիան կամ անաչառ դատավարությունը խնդիր չէր, առանձին ներդրողներ արտահայտեցին իրենց դժկամությունը անցնել դատավճռով, քանի որ խուսափում են պետական պաշտոնյաների հետ դատական հետապնդումներից, երբ դատարանը որոշում կայացնի հօգուտ ներդրողների»,- ասվում է ուսումնասիրության մեջ:

Օտարերկրյա ներդնողների համար դժվար չէ Հայաստան մուտք գործելը: Սակայն նրանք մտահոգություն են հայտնում երկարաժամկետ վիզաների եւ կացության կարգավիճակի թույլտվություն ձեռք բերելու վարձավճարի համակարգի թափանցիկության պակասից: Ներդրողները հաճախ դժգոհում են, որ պաշտոնյաներն ի վիճակի չեն ուղեկցել իրենց ողջ գործընթացի միջով եւ ցույց տալ պահանջվող բոլոր քայլերը: Միեւնույն ժամանակ չկան այդ ընթացակարգերը նկարագրող գրքույկներ: Նույն տեղեկատվությունը տարբեր ժամանակներում ստանալու համար նրանք հաճախ հանդիպում են ժամանակային ձգձգումների:

Ընկերությունների գրանցումը համեմատաբար բարդ եւ խճճված գործընթաց է. գրանցման բոլոր պահանջներն ամբողջությամբ կատարելու համար անհրաժեշտ է գործ ունենալ 5 կամ 6 գործակալությունների (գերատեսչությունների) հետ: Ընթացակարգերը ներկայացված են օրենքներում ընդհանուր տերմիններով՝ թողնելով պետական ծառայողներին կամայական որոշումներ կայացնելու լայն հնարավորություններ: Այդ գործընթացը սովորաբար տեւում է 3-6 ամիս եւ ընդհանուր առմամբ, հաշվի առնելով պաշտոնական եւ ոչ պաշտոնական վճարները, մոտավորապես կազմում է 10-20 հազար դրամ:

Հարկային համակարգն անընդհատ իրավական բարեփոխումների է ենթարկվել: Գործող նորմատիվային ակտերը հաճախ անուշադրության են ենթարկվում մեծ մասամբ կապված այն հանգամանքի հետ, որ պետական ծառայողները բավարար չափով վերապատրաստված չեն նոր քաղաքականությունները կյանքի կոչելու համար: Սա անորոշություն է ստեղծում ներդրողների շրջանում՝ կապված ճշգրիտ մեկնաբանություններ տալու պետական ծառայողների անկարողության հետ:

Այն միտում ունի բիզնեսի համար դառնալու խիստ ծանր խոչընդոտ, ինչպես նաեւ աճող ռիսկի աղբյուր: Փոխարենը ստուգումները եւ աուդիտը կարծես թե օգտագործում են որպես առաջնային գործիք լրացուցիչ բյուջետային միջոցների ներգրավման, ինչպես նաեւ կաշառքների աղբյուր ստեղծելու համար:

Համաձայն ՀԲ-ի փորձագետների վերլուծության, օտարերկրյա ներդրումների մասին ՀՀ օրենքը ընդհանուր առմամբ բավականին ազատական է՝ համեմատած ԱՊՀ այլ երկրների հետ: Այնուամենայնիվ, առկա են մի քանի դրույթներ, որոնք կամ շատ անորոշ են, կամ վատ են մշակված, ներկայումս դրանք մշակման փուլում են: Բայց որեւէ երկրի օրենսդրական համակարգը միայն գործող օրենքներով չի բնութագրվում, կարեւոր է նաեւ կիրարկման մեխանիզմների արդյունավետության անհրաժեշտ մակարդակը: «Տնտեսական բարեփոխումները չեն կարող առաջ ընթանալ, եւ մասնավոր ներդնողները, ներառյալ օտարերկրյա ձեռներեցները, իրենց բարենպաստ վիճակում չեն զգա Հայաստանում գործ հիմնելու եւ վարելու համար առանց պատշաճ գործող դատաիրավական համակարգի, որը պետք է պաշտպանի մասնավոր սեփականությունը, կիրարկի պայմանագրերը, պաշտպանի տնտեսական իրավունքները խախտումներից եւ հիմնի երաշխավորված միջավայր գործարարների համար եզրակացնում են ուսումնասիրության հեղինակները:

Պատրաստեց
Ս. ՊԵՏՐՈՍՅԱՆԸ

Էթնիկական զտում եւ այլազգիների ձուլում

Ահա թե ինչով էր նախկին ԽՍՀՄ հանրապետություններից առանձնանում Ադրբեջանը

Մինչեւ 1918 թ. համաշխարհային պատմությունն Ադրբեջան անունով երկրի եւ ադրբեջանցի անունով ժողովրդի ծանոթ չի եղել: Ադրբեջան, ապա Խորհրդային Ադրբեջան անունով հանրապետությունը ստեղծվել է հայկական, իրանական եւ վրացական պատմական տարածքներում: Ներկայիս անկախ Ադրբեջանի թուրքալեզու ժողովուրդը մինչեւ 1918 թ. կրում էր թուրքեր կամ Կովկասի թուրքեր անունը, ապա ադրբեջանական թուրքեր եւ ազրբեջանցիներ:

Այսօր Բաքվի իշխանություններն անթաքույց հավակնություններ են արտահայտում Հայաստանի, Իրանի, մասամբ Վրաստանի տարածքների նկատմամբ, դրանք համարելով «բնիկ ադրբեջանական»: Այս «խնդիրը» թողնելով պատմաբաններին, անդրադառնանք խորհրդային 70 տարիներին Բաքվի որդեգրած ազգային քաղաքականությանը: 1972 թ. տվյալներով, ըստ ադրբեջանական աղբյուրների, Ադրբեջանի բնակչությունը եղել է 5 մլն 323 հազար, որից 73,8 տոկոսը ադրբեջանցիներ, 10-ը ռուսներ, 9,4-ը հայեր, 2,7-ը լեզգիներ, 4,1-ը այլ ազգություններ: Հայերի թիվը, ներառյալ ԼՂՀ-ն, կազմել է 484 հազար: 1989 թ. համամիութենական մարդահամարի տվյալներով Ադրբեջանում բնակչության արդեն 82,7 տոկոսը կազմել են ադրբեջանցիները, հայերը՝ 5,5, ռուսները՝ 5,6, լեզգիները՝ 2,4, այլ ժողովուրդները՝ 3,8 տոկոս:

Սրանք Ադրբեջանի պաշտոնական տվյալներն են: Այժմ ոչ պաշտոնական տվյալների մասին: Ընթերցողներին թվերով չծանրացնելու նպատակով անդրադառնանք 1988 թ. Ադրբեջանի դեմոգրաֆիական կազմին: 1988-ը ընտրել ենք մեկնակետ, քանզի այս թվից սկսվեցին Ադրբեջանի հայկական բնակչության զանգվածային ջարդերը, ռուսալեզու բնակչության ստիպողական արտագաղթը, քրդերի եւ մի շարք այլ ժողովուրդների բռնի ադրբեջանացումը: Եվ այսպես, մինչեւ 1988 թ. Ադրբեջանում բնակվել են 700 հազար լեզգիներ, 530 հազար ռուսներ, 500 հազար հայեր, 150 հազար կովկասյան ժողովուրդներ (ավարներ, լակեր, թաթեր եւ այլք), 150 հազար մեսխեթցի թուրքեր, 100 հազար թալիշներ, 70 հազար պարսիկներ, 40 հազար հրեաներ, 30 հազար վրացի մահմեդականներ, 30 հազար ասորիներ:

Ադրբեջանում ռուս եւ ռուսալեզու բնակչությունը հիմնականում կենտրոնացված էր մայրաքաղաքում, Ապշերոնի թերակղզու փոքր քաղաքներում: Ավելի քան կես միլիոն ռուսներից այսօր Ադրբեջանում մնացել է շուրջ 80 հազարը, հիմնականում ծերեր, որոնք հնարավորություն չունեն հեռանալու երկրից: Լեզգիները հավաք բնակվում են Գաբալայի, Իսմայիլի, Կուսարիի, Ղուբայի, Խաչմասի եւ հարակից տարածքներում: Թեեւ մտնում ենք երրորդ հազարամյակ, սակայն աշխարհի մի անկյունում շարունակվում է ադրբեջանցիների հետ էթնիկ որեւէ ընդհանրություն չունեցող լեզգիների բռնի ադրբեջանացումը: Ադրբեջանում բնակվող հայերը մազապուրծ փախան դեռ 88-ի Սումգայիթի, Բաքվի եւ Կիրովաբադի ջարդերից հետո: Այսօր Բաքվի իշխանությունների պնդումները, թե Բաքվում բնակվում են 30 հազար հայեր, հերքվում են ադրբեջանական անկախ միգրացիոն ծառայությունների կողմից. Ադրբեջանում մնացել են շուրջ 1400 հայեր, հիմնականում ծեր կանայք, որոնք որակվում են երկրորդ տեսակի մարդիկ:

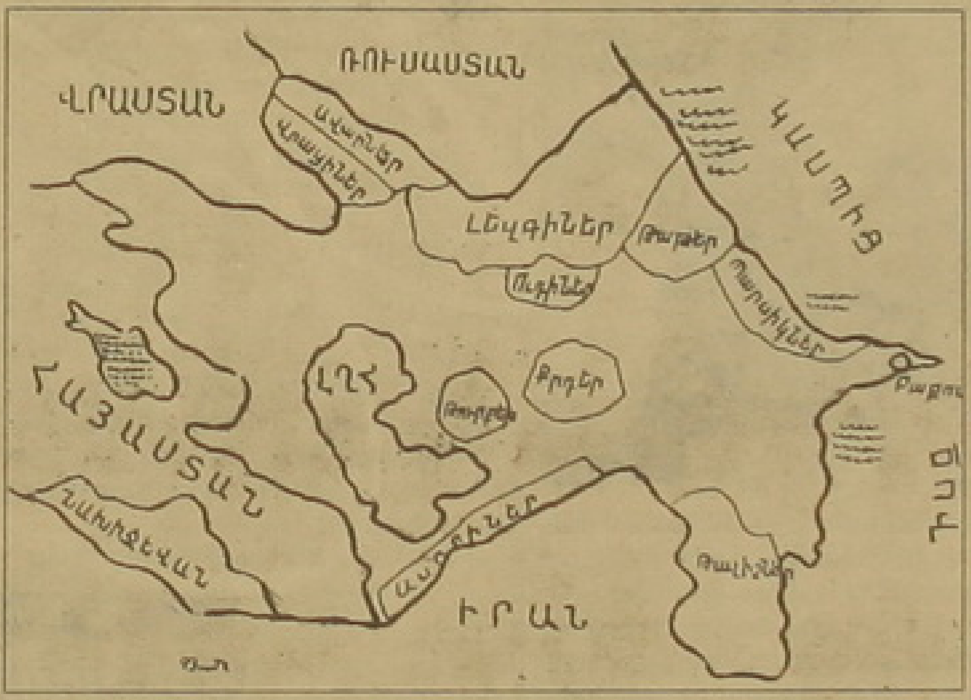

Կովկասյան ժողովուրդները՝ ավարները, լակերը, թաթերը եւ այլն, կենտրոնացված էին Կախիում, Շաքիում, Օղուզում: Քրիստոնյա ուդիները, որոնք նույնպես դասվում են կովկասյան ժողովուրդների շարքին, սակայն հայախոս են, 88-ին գաղթեցին Հայաստան: Մեսխեթցի թուրքերը բնակվում էին Բայլագանի, Աղջաբեդիի, Զարդոբի շրջաններում: Քրդերը կենտրոնացած էին կենտրոնական Ադրբեջանում՝ Քյուրդամիրում, ինչպես նաեւ Զանգելանում, Ղուբաթլուում, Լաչինում, Քելբաջարում: Մինչ ղարաբաղա-ադրբեջանական պատերազմը Քյուրդամիրի քրդերն արդեն ադրբեջանցի էին, իսկ Զանգելանի Ղուբաթլուի, Լաչինի եւ Քելբաջարի քրդերը Բաքվի իշխանությունների հալածանքներից խույս տալով փախան Ռուսաստան, մասամբ դարձան ադրբեջանցի: Հիմնական պատճառն այն էր, որ Բաքուն փորձում էր հրահրել հայ-քրդական բախումներ, ինչը չէին ցանկանում քրդերը:

Ադրբեջանի հարավ-արեւելքը գերազանցապես բնակեցված է պարսկալեզու թալիշներով: 1993 թ. Գումբատովի ապստամբությունն արյան մեջ խեղդելով, իշխանությունները ձեռնամուխ եղան թալիշների ադրբեջանացմանը: Պարսիկները կենտրոնացված էին Մարդակյանում, Զաբրատում, Սիազանում, Քիլյազինում, հրեաները՝ Բաքվում, մահմեդական վրացիները, որոնք այլ ձեւով անվանվում են սաինգիլոներ՝ Բելոկանում: Մինչ 88-ը Արաքս գետի ադրբեջանա-իրանական սահմանի երկայնքով Հորադիզում, Սիմեդբեյլիում, Օրջոնիկիձեում, Իմիշլիում բնակվում էին նաեւ ասորիներ:

Հայ իրականության մեջ կարծիք է ձեւավորվել, թե Խորհրդային Ադրբեջանը գոյության 70 տարիներին, հատկապես 80-ականների վերջերին վարում էր հայերին երկրից հեռացնելու քաղաքականություն: Մինչդեռ Ադրբեջանում բնակվող հայերին իշխանությունները վերաբերվում էին այնպես, ինչպես մյուս ոչ ադրբեջանցի ժողովուրդներին: Եվ բոլորովին էլ պատահական չէ, որ 2000 թվականին Ադրբեջանում իսպառ բացակայում են քուրդ, ասորի, ուդի ժողովուրդները, որպես նմուշ կարելի է հանդիպել հայերի, հրեաների, թաթերի:

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

Ադրբեջանը շարունակում է ապաստան տալ չեչեն ահաբեկիչներին

Սկիզբը էջ 1

ԼՂՀ արտգործնախարարը կրկին հայտարարեց, որ պաշտոնական Բաքուն Երեւանին եւ Ստեփանակերտին անհիմն մեղադրելով փորձում է քողարկել ԼՂՀ Շահումյանի շրջանի բռնազավթված տարածքները չեչեններով բնակեցնելու փաստը եւ միջազգային հանրության ուշադրությունը շեղել այդ իրողությունից:

Հիշեցնենք, որ Ադրբեջանը Բաքվում, այսպես կոչված «Իչկերիայի չեչենական հանրապետության» ներկայացուցչության օգնությամբ շարունակում է չեչեն ահաբեկիչների զանգվածային վերաբնակեցումը Ադրբեջանի՝ ԼՂՀ-ին մերձակա տարածքներում, ինչպես նաեւ ԼՂՀ Շահումյանի շրջանի՝ ադրբեջանցիների կողմից բռնազավթված հողերում: Ընդ որում, Արցախի դեմ չեչեններին օգտագործելը նոր երեւույթ չէ: Դեռ ղարաբաղյան պատերազմի տարիներին չեչեն մարտիկները Շամիլ Բասաեւի գլխավորությամբ ջախջախիչ պարտություն էին կրել արցախյան զինված ուժերից: Իսկ երկու տարի առաջ Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւը ծննդյան 75-ամյակի առիթով Ասլան Մասխադովից նվեր էր ստացել ատրճանակ՝ ի նշան «եղբայր ադրբեջանցի ժողովրդի՝ չեչեններին տված օգնության»:

Սաֆար Աբիեւը նույն Financial Times-ին ասել է, թե «Ադրբեջանը Թուրքիայից զենք եւ զինամթերք չի ստանում, քանզի Ադրբեջանի զինված ուժերը չեն համապատասխանում ՆԱՏՕ-ի չափանիշներին»: Մինչդեռ հայտնի է, որ Ադրբեջանը ղարաբաղյան պատերազմում օգտագործել է ՆԱՏՕ-ի երկրներից, մասնավորապես Թուրքիայից ստացված զենքը, թուրք վարձկանները կռվել են Արցախի հայկական ուժերի դեմ, տասնյակ պատանդներ եւ գերիներ տվել, որի մասին ժամանակին մտահոգություն են հայտնել Լոնդոնի Միջազգային քրիստոնեական համերաշխություն կազմակերպության ներկայացուցիչները: Իսկ վերջերս Ադրբեջանը ՆԱՏՕ-ից նվեր է ստացել երկու ռազմական մոտորանավ, որի մասին պաշտոնապես իր մտահոգությունն է հայտնել Իրանը: Ավելացնենք նաեւ, որ ԼՂՀ Շահումյանի շրջանը Ադրբեջանի կողմից հայաթափվել, ապա բռնազավթվել է ժամանակին Գյանջայում տեղակայված ռուսական զինտեխնիկայի օգնությամբ:

ՖՐԱՆՍԻԱ

Կուսակցությունների գաղտնի ֆինանսավորման խոշոր սկանդալ

Նախագահ Շիրակը կարող է դատարան կանչվել

Այս օրերին ֆրանսիական լրատվամիջոցները հեղեղված են երեք խոշոր կուսակցությունների՝ Հանրապետությանն աջակցող միավորման (ՀԱՄ), Հանրապետական կուսակցության (ՀԿ) եւ Սոցկուսի (ՍԿ) գաղտնի ֆինանսավորման համակարգի բացահայտման հետ կապված գործի մանրամասնություններով: Ընդհանուր տպավորությունն այն է, որ հարկավոր է դատական պատասխանատվության կանչել այս գործին առնչված բոլոր անձանց, այդ թվում կուսակցական ղեկավարներին, եթե նրանց մեղսակցությունը հաստատվի:

Սկանդալի բացահայտմանը նպաստեց Փարիզն ու շրջակա դեպարտամենտներն ընդգրկող Իլ դը Ֆրանս մարզի վարժարանների գործի հետաքննությունը: Դեռեւս անցյալ այդ հետաքննությունից պարզվել է, որ Իլ դը Ֆրանսի տարածքում վարժարանների կառուցման ու վերանորոգման իրավունք ստանալու նպատակով 1989–1996 թթ. որոշ ձեռնարկություններ 600 մլն ֆրանկի «նվիրատվություններ» են արել, որոնք կիսվել են ՀԱՄ-ի, ՀԿ-ի եւ ՍԿ-ի միջեւ: Վարժարանների գործը վարում են դատավորներ Արման Ռիբերոլը եւ Մարկ Բրիսե-Ֆուկոն: Նրանց կարգադրությամբ ուրբաթ երեկոյան Փարիզում նախնական կալանքի ենթարկվեց ՀԱՄ գործիչներից մեկը՝ Միշել Ռուսենը, որը նախկին նախարար է, հակահետախուզության նախկին պետ, 1984-1986 թթ. Փարիզի քաղաքապետարանի աշխատակազմի պետը եւ այն ժամանակվա քաղաքապետ Ժակ Շիրակի աջ ձեռքը, որին ծառայել է նաեւ հետագայում:

Միշել Ռուսենը հարցաքննության ժամանակ որեւէ բան չհաստատեց եւ չժխտեց. նա լռում էր եւ կասկածի տակ առնում դատարանի անաչառությունը, քանի որ անցյալում նույն Բրիսե-Ֆուկոն իրեն հարցաքննել էր մեկ ուրիշ գործով եւ ազատ արձակել հանցակազմի բացակայության պատճառով:

Բայց այս անգամ մեղադրանքները շատ ավելի ծանրակշիռ են. նա թաքցրել է կաշառակերության փաստերը եւ ինքն էլ մեղսակից էր: Փարիզի խոշորագույն թերթերը՝ «Մոնդը», «Ֆիգարոն», «Լիբերասիոնը», «Պարիզիենը» էական մանրամասնություններ են հաղորդում: Ամեն ինչ սկսվեց 1996 թ., երբ ՀԱՄ-ի անբիծ անդամներից մեկը՝ Կլոդ-Անիկ Տիսոն, որը մինչ այդ Իլ դը Ֆրանսի մարզային խորհրդի մի հանձնաժողովի նախագահն էր, հայտարարեց, թե վարժարանների հետ կապված «աննորմալ երեւույթներ կան»:

Մինչեւ օրս այս գործով հարցաքննվել է շուրջ 40 մարդ: Նախնական կալանքի տակ են նաեւ ՀԱՄ նախկին «ֆինանսիստ» Լուիզ-Իվոն Կազետան, ՀԿ նախկին գանձապահ Ժան-Պիեռ Թոման եւ ՍԿ ֆոնդերի նախկին կառավարիչ Ժերար Պեյբեոնը: Լուիզ-Իվոն Կազետան հայտարարել է, որ Միշել Ռուսենը 3 կուսակցությունների գաղտնի ֆինանսական համակարգի «առանցքն» է, իսկ նախագահ Ժակ Շիրակը տեղյակ է եղել ձեռնարկությունների «նվիրատվություններին»:

ՀԱՄ հայտնի գործիչ Ֆիլիպ Սեգենը, որը 1993–1997 թթ. Ֆրանսիայի Ազգային ժողովի նախագահն է եղել, խստիվ դատապարտեց կուսակցությունների գաղտնի ֆինանսավորման երեւույթը, ասելով, թե երկրում «մրցույթներն ապականվում է մեծ արագությամբ»: «Ժողովրդավարության հանդեպ վստահության զրո աստիճանին ենք իջել», հայտարարեց նա «Պարիզիեն» թերթի թղթակցին:

Նախագահ Ժակ Շիրակն առայժմ սպասողական դիրք է բռնել: Չնայած նախագահական անձեռնմխելիությանը, նրան կարող են դատարան կանչել որպես վկա, քանի որ երկար տարիներ ՀԱՄ-ի առաջնորդն էր: Քաղաքական նոր սկանդալը ցույց է տալիս, որ չնայած 1988–1995 թթ. մի շարք օրինագծերի ընդունմանը, կուսակցությունների պաշտոնական ֆինանսավորումը, ըստ «Ֆիգարո» թերթի, անբավարար է եղել: Պետությունն ամեն տարի կուսակցություններին հատկացնում է 526 մլն ֆրանկ: Գումարը բաշխելիս նկատի են առնվում օրենսդրական ընտրությունների առաջին փուլում կուսակցությունների ստացած ձայները եւ խորհրդարանական ներկայացուցչության աստիճանը:

Պ. Ռ.

«ՌԴ կոմկուսի հերթական խնդիրները»

ՄՈՍԿՎԱ, 4 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ռուսաստանի կոմկուսի 7-րդ համագումարի պատվիրակները համագումարների միջեւ ընկած ժամանակամիջոցում կենտկոմի կատարած աշխատանքն այսօր համարեցին բավարար: Նրանք հավանություն տվեցին նաեւ ծրագրային փաստաթղթին՝ «ՌԴ կոմկուսի հերթական խնդիրները» թեզիսներին: Թեզիսներում մասնավորապես ասվում է, որ Ռուսաստանի կոմկուսն իր համար չի ընդունի «համակարգակազմիչ կուսակցություններից մեկի դերը քաղաքական, տնտեսական ու սոցիալական կործանարար գծի շարունակման շրջանակներում»: Թեզիսներում շարադրվում են կոմկուսի հիմնական ծրագրային նպատակները: Քաղաքական ոլորտում դա «խորհրդային տիպի ժողովրդապետության վերականգնումն է»:

Տնտեսական ոլորտում դա «նոր գիծ վարելն է, որը նպատակամղված է արդյունավետ կառավարման, համաժողովրդական սեփականության առաջատար դերի եւ տնտեսության պետական կարգավորման վերականգնմանը՝ ի շահ աշխատավոր մեծամասնության»: Արտաքին քաղաքական ոլորտում ծրագրային նպատակ է «անկախ գծի մշակումը, որը կհամապատասխանի Ռուսաստանի ազգային պետական շահերին»: Ռուսաստանի կոմկուսը մերժում է ՆԱՏՕ-ի հետ գործակցության ծրագիրը, նշվում է փաստաթղթում:

Ֆինները վախենում են էստոնացիների զանգվածային ներհոսքից

Ֆինլանդիայում երկյուղում են, որ շուտով բյուրավոր էստոնացիներ կարող են մուտք գործել այդ երկիր: Ֆինլանդիայի արհմիությունների կոնֆեդերացիայի անցկացրած հարցման համաձայն, 400 հազար էստոնացիներ պատրաստ են թեկուզ ժամանակավորապես աշխատել 5 միլիոնանոց Ֆինլանդիայում, հենց որ Էստոնիան անդամակցի Եվրամիությանը: Հարցումը վկայում է, որ էստոնացիների 40 տոկոսը համաձայն է Ֆինլանդիայում աշխատել ընդհատակյա կարգով, նվազ վարձատրությամբ, իսկ 25 տոկոսը պատրաստ է նույնիսկ փոխարինել գործադուլավորներին: Կոնֆեդերացիայի ղեկավարության կարծիքով, «առնվազն 400 հազար պատճառ կա Ֆինլանդիայում աշխատանքային պայմանագրերի օրենսդրությունը փոփոխելու համար»: «Պուեն» հանդեսը գրում է, որ արտերկրում աշխատելու ցանկություն հայտնած բոլոր էստոնացիները չէ, որ կուզեին հաստատվել Ֆինլանդիայում: Այդուհանդերձ, զանգվածային ներգաղթի եւ աշխատատեղերի կորստի հեռանկարը սարսափեցնում է ֆիններին: Վարչապետ Պաավո Լիպոնենն ստիպված է եղել հայրենակիցներին հանգստացնել, ասելով, թե վտանգն այնքան էլ մեծ չէ, եւ Էստոնիայում կենսամակարդակի բարձրացմանը զուգընթաց այդ երկրից արտագաղթը կնվազի: Արտագնա աշխատանքի պատրաստ էստոնացիների անչափ մեծ թվի առթիվ զարմանք է արտահայտել Էստոնիայի վարչապետ Մարտ Լաարը: Նա հայտարարել է, որ Էստոնիայում տնտեսական աճը 7,3 տոկոս է, ինչը երկրում աշխատանք գտնելու հնարավորություն է տալիս:

Էստոնիան եւ Կիպրոսը Եվրամիության այն թեկնածուներն են, որոնց անդամակցությունը նախատեսվում է շատ մոտ ապագայում: Էստոնիան պնդում է, թե պատրաստ է Եվրամիությանը միանալ արդեն 2002 թ:

Պ. Ռ.

ԱԶԳ

Մշակոյթ

Եթե երբեւէ գան ու ասեն, որ Հայաստանում թատրոնը մեռել է, չհավատաք: Դա նույնն է, ինչ որեւէ հայի ասեն` ապրիր առանց Արարատի, առանց Արաքսի, դա նույնն է, ինչ հային ստիպեն ապրել առանց կարոտի: Այդպիսի բան լինել չի կարող: Վայրիվերումներ, տեղատվություններ ու մակընթացություններ կարող են լինել, բայց հայ թատրոնը միշտ կա, որովհետեւ հայ մարդը միշտ խաղում է, խաղում է բեմում, շուկայում` բողկ ծախելիս, Պոլիսցերյան մրցանակ ստանալիս, «Գավռ» սրահում համերգ տալիս, ՀՀ Ազգային ժողովում, Ալավերդուց Երեւան հասնելիս... Ու ահա, երբ Հրաչյա Ղափլանյանի անվան Երեւանի դրամատիկական թատրոնի գեղարվեստական ղեկավար Արմեն Խանդիկյանին հարցրի. «Ինչպե՞ս կարողացաք այս նոր «Կատակերգություն» բեմադրությունն իրականացնել, ո՞վ օգնեց», Արմեն Խանդիկյանը պատասխանեց. «Երեսուն տարուց ավելի կենսագրություն ունի թատրոնը, եւ երեսուն տարում միշտ միասնական տուն է մնացել: Ինչ խոսք, մենք ունենք մեր հոգսերը, մեր ներքին վեճերն ու անհամաձայնությունները, բայց դրսից դիտվում ենք որպես հաշտ ու միասնական ընտանիք: Եվ դրանում ճշմարտություն գերակշիռ է: Մեզ միշտ օգնել են մեր բարեկամները, օգնել են, չեն հովանավորել: Մեր բարեկամն է եղել ու մնում Երեւանի նախկին քաղաքապետ Սուրեն Աբրահամյանը: Եվ ահա մի նոր բարեկամ էլ ունենք` ՀՀ վարչապետ Անդրանիկ Մարգարյանը: Առանց հրավերի ինքը եկավ մեր թատրոն, զրուցեց մեզ հետ: Եվ «Կատակերգության» պակասող գումարը հայթայթվեց...

Պարզապես մշակույթով հետաքրքրվել սկսող մեր իշխանավորները լավ են հասկանում թատրոնի կարեւորությունը: ԵԴԹ-ն ապացուցել է եւ շարունակում է ապացուցել, որ այստեղ ամեն օր, ամեն ժամ ինչ-որ նոր բան ծնվում է հետաքրքիր, թատերական, մնայուն արժեք:

Մեկ տարուց մի փոքր ժամանակ է անցել նախորդ պրեմիերայից (Պերճ Զեյթունցյանի «Հիսուսն ու մի գաղափար չպատսաղրել ոչ մեկի: «Մենք ներկայացնում ենք իրականության գեղարվեստական վարկածը, ասում է Խանդիկյանը: Եզրահանգումը թողնում ենք մեր հանդիսատեսին»:

Այսպես է նաեւ այս անգամ...

Իսկ ամեն ինչ սկսվեց նրանից, որ թատրոնի արտիստ Ռոբերտ Հարությունյանը մի ոգեւորված ներկայացրեց ստեղծված Հակոբ Պարոնյանի

Մարդիկ գալիս են իրենց տեսնելու

նրա երկրորդ պատկերը»): Այս տարվա նոյեմբերի 16-ին տեղի ունեցավ Հակոբ Պարոնյանի ստեղծագործությունների հիման վրա ստեղծված «Կատակերգություն» ներկայացման պրեմիերան (բեմականացման հեղինակ եւ բեմադրող ռեժիսոր` Ռոբերտ Հարությունյան, բեմադրության գեղարվեստական ղեկավար` Արմեն Խանդիկյան): Հանդիսատեսը դրամատիկ, ողբերգական իրադարձություններից հետո հայտնվում է զավեշտական իրավիճակներ դիտողի դերում: Ինչպես այս երկու, այնպես էլ մյուս բոլոր ներկայացումներում, թատրոնը հետեւում է մեկ սկզբունքի. ոչինչ ոչ ստեղծագործությունների մոտիվներով: Սկզբնական տարբերակը բեռություններ ուներ, «կիսաեփ» էր: Բայց աշխատեց մարդը, աշխատեց օրեր շարունակ, շատ բան վերափոխեց: «Մեծապատիվ մուրացկանները» մնաց, բայց ավելացրեց Հակոբ Պարոնյանի ստեղծագործություններից այլ հատվածներ, Գարեգին Նժդեհի խորհրդածությունները, Արմեն Շեկոյանի բանաստեղծությունները գումարվեցին... Այս ներկայացման ժամանակ դահլիճը լեցուն է: Մարդիկ գալիս են իրենց տեսնելու: Սա ճշմարիտ գնահատական է:

ՍԵՐԳԵՅ ԳԱԼՈՅԱՆ

Նանսենը եւ Հայաստանը

Վերջերս Հայաստանի պատմության պետական թանգարանի սրահներից մեկը համալրվեց նորվեգացի գիտնական, բեւեռախույզ, ճանապարհորդ, հասարակական գործիչ, հայ ժողովրդի բարեկամ Ֆրիտյոֆ Նանսենի կյանքին ու գործունեությանը վերաբերող անկյունով: Ցուցադրությունը կազմակերպվել է ՀՊՊ թանգարանի եւ Հայաստանի պատմության պետական կենտրոնական արխիվի համատեղ ջանքերով` փախստականների հարցերով նորվեգական խորհրդի (NRC) աջակցությամբ:

Ֆ. Նանսենը, լինելով Ազգերի լիգայի գերագույն կոմիսար, զբաղվել է ռազմագերիներին հայրենիք վերադարձնելու եւ գաղթականների խնդիրների լուծման հարցերով: Նրա հասարակական գործունեության մեջ կարեւոր տեղ է զբաղեցնում հայանպաստ աշխատանքը:

Նա խտացումն դասապարտել է Աբդուլ Համիդ II-ի եւ երիտթուրքերի կազմակերպած հայերի ցեղասպանությունը` թուրքերի վայրագություններն իրենց չափերով ու դաժանություններով հավասարը չունեն պատմության մեջ. «Ինձ դժվար է հավատալ, որ որեւէ մեկը կարող է ծանոթանալ այդ նշանավոր ժողովրդի պատմությանը, առանց խորապես ցնցվելու նրա մեծ ողբերգությունից»: Վահանակի վրա տեղ է գտել Նանսենի վկայությունը հայկական եղեռնի մասին:

Ազգերի լիգայի որոշմամբ (1924 թ., հուլիսի 12) Մեծ եղեռնից փրկված շուրջ 320 հազար հայեր ստացան «Նանսենյան անձնագրեր», ինչը որոշ չափով թեթեւացրեց նրանց դրությունը: Ցուցադրված է «Նանսենյան անձնագրի» օրինակ` տրված Արշակ Չոպանյանին, ինչպես նաեւ նանսենյան անցագիրը ինքնությունը հաստատող վկայական` տրված Վ. Թորգոմյանին:

Նանսենը դարձավ հայ գաղթականների հայրենադարձման փաստականության ջատագովը: Նրա նպատակն էր աջակցել հայ փախստականներին Խորհրդային Հայաստան հայրենադարձելու պայմանների ստեղծմանը: Ֆ. Նանսենը 1924 թ. մասնակցեց Շիրակի ջրանցքի հանդիսավոր բացմանը, իսկ 1925 թ. նանսենյան հանձնաժողովը ժամանեց Երեւան եւ տեղում ուսումնասիրեց գաղթականներին ընդունելու հնարավորությունները:

Նանսենը համարում էր, որ արեւմտյան տերությունները պարտավոր են օգնել Հայաստանին դրամական վարկով, քանի որ նրանք շատ են շահարկել հայկական հարցը եւ տվել բազմաթիվ խոստումներ: Համոզվելով, որ Ազգերի լիգան դանդաղում է եւ չի վճռում հայ գաղթականության հարցը, Նանսենը ձեռնարկեց մարդասիրական ուղիներով միջոցների հայթայթում` տրամադրելով նաեւ իր դասախոսություններից ստացված գումարներն օրբեւանոցից եւ սննդից զուրկ գաղթականներին:

Վիթխարի է նաեւ Նանսենի գիտագրական ժառանգությունը, որի մի մասը վերաբերում է հայ ժողովրդին ու նրա պատմությանը: Մարդասիրական գործունեության համար Նանսենին շնորհվել է Նոբելյան մրցանակ (1922 թ.): Երեւանում կա Նանսենի անվան փողոց: Սպիտակում 1988-ի կործանիչ երկրաշարժից հետո հուշարձան է կանգնեցված Նանսենի հիշատակին, «Նորվեգական գյուղի» տարածքում: Խոսք բնութագրական են նրա մահախոսականում հետեւյալ տողերը. «Հայ ազգն անմոռաց երախտագիտությամբ պիտի պահե այս բարձրոգի մարդասերի հիշատակը»: Դրա վկայությունն է թանգարանում բացված փոքրիկ ցուցադրությունը:

ՍԵԴԱ ԳԱԼՍՏՅԱՆ

Հայկական երեկո Մոսկվայում

Դեկտեմբերի 2-ին Մոսկվայի հայությունը կազմակերպել էր համերգ-երեկո նվիրված հայ ազգային-ազատագրական շարժման 110-ամյակին: Երեկոյին ներկա էին Ռուսաստանում Հայաստանի դեսպան Ս. Սահակյանը, ՀՅԴ բյուրոյի անդամ Վ. Հովհաննիսյանը, «Ռուս-հայկական համագործակցություն» ընկերության նախագահ Ս. Բաղդասարյանը, պաշտոնաթող գեներալ Ա. Իսագուլովը եւ այլք:

Ելույթ ունեցողները երախտագիտությամբ հիշեցին հայ ժողովրդի 110-ամյա պայքարի, այդ պայքարի շարունակություն ղարաբաղյան պայքարի եւ այդքան դժվար ձեռք բերված անկախության մասին:

Վ. Հովհաննիսյանը հատուկ անդրադարձավ վրացահայության խնդրին, նրանց կարգավիճակին: Նա մասնավորապես նշեց, թե որքան էլ հայերիս համար թանկ լինի Վրաստանի հետ բարեկամությունը, մենք չպիտի թողնենք, որ հայերն այնտեղ զգան որեւէ ճնշման տակ: Այդ ուղղությամբ որոշակի աշխատանք է կատարվում, եւ մենք պիտի ձգտենք հասնել այն բանին, որ Վրաստանի նոր սահմանադրության մեջ կետ լինի վրացահայերի ինքնորոշման մասին:

Երեկոյի համերգային մասում հնչեցին ազատագրական երգեր` տեղացի երգիչների եւ «Հայորդիք» համույթի կատարմամբ:

ՆԱԶԵԼԻ ՄԻՐԶՈՅԱՆ,
Մոսկվա

ԼՈՍ ԱՆՋԵԼԵՍ

ԹՄՄ-ի 25-րդ տարեկան համագումարը Լոս Անջելեսում

Թեքեյան մշակութային ասոցիացիայի 25-րդ տարեկան համագումարը տեղի է ունեցել նոյեմբերի 11-ին Լոս Անջելեսի Արշակ Տիգրանյան դպրոցի Ասատրյան դահլիճում, հաղորդում է «Ազգ-միրոր» համակարգչային լրատվական ծառայությունը: Մասնակցել են 14 մասնաճյուղերից 39 պատգամավորներ եւ կենտրոնական կոմիտեի բոլոր անդամները: Նիստը հիմնականում նվիրված է եղել տարեկան ֆինանսական հաշվետվություններին: Տկն Ռիթա Պալյանը համապարփակ զեկուցում է կարդացել ԹՄՄ-ի հայաստանյան ծրագրերի մասնավորապես Վահան Թեքեյանի անվան երեք դպրոցների վիճակի մասին: Ապա անդրադառնալով ուսուցիչների վարձատրման անմխիթար վիճակին, առաջարկել է ստեղծել ուսուցիչներին հովանավորող մի ծրագիր, որին ներկաները արձագանքել են դրականորեն: Ոգեւորությամբ է ընդունվել այն լուրը, որ Գյումրիի Վահան Թեքեյան դպրոցը տեղափոխվել է նոր շենք, եւ որ Կարբիի համանուն դպրոցը շուտով արժանանալու է նույն բախտին:

Համագումարը Տնօրենների կենտրոնական խորհրդի անդամներ է վերընտրել Օշին Քեշիշյանին, Վաչե Սեմերջյանին եւ Հարութ Երեցյանին, իսկ վարչական խորհրդի անդամներ Լոռա Գույումջյանին, Միհրան Մինասյանին, Օսկար Թադոսյանին, Հարություն Տիրացույանին եւ Գեւորգ Քյոշկերյանին: Հաջորդ մեկ տարվա համար պրն Վարդգես Պալյանը վերընտրվել է Տնօրենների կենտրոնական խորհրդի նախագահ:

Նույն օրը երեկոյան Փասադենայի ՀԲԸՄ Ալեք Մանուկյան կենտրոնի Պոյաջյան դահլիճում ավանդական ճաշկերույթի ընթացքում սփյուռքում ԹՄՄ-ի վճռորոշ դերի մասին է խոսել Արշակ Տիգրանյան դպրոցի վարչության անդամ դոկտ. Հովիկ Մելիդոնյանը, իսկ ԹՄՄ անցած ձեռնարկումների մասին է զեկուցել Տնօրենների կենտրոնական խորհրդի նախագահ Վարդգես Պալյանը, որը նաեւ կոչ է արել շարունակել հայկական համայնքներին ցուցաբերված օժանդակությունը:

Արշակ Տիգրանյան դպրոցի նախագահ պրն Ջորջ Մանդոսյանն ու նույն դպրոցի տնօրեն պրն Վարդգես Գուրույանն իրենց 20-ամյա անձնուրաց ծառայությունների համար արժանացել են գովասանական խոսքերի: Պալյան ամենամյա լրատվական մրցանակը շնորհվել է Փարիզի «ՀԲԸՄ-ի տեղեկատու» ֆրանսատառ պարբերականի խմբագիր Վարուժան Սարգսյանին` ցեղասպանության ճանաչման գործում իր բերած նպաստի համար: «Տիգրան Սիմսարյան գավաթը, որը սովորաբար նվիրվում է ամենաակտիվ մասնաճյուղին, այս տարի տրվել է Լոս Անջելեսի մասնաճյուղին, որը մի շարք մշակութային միջոցառումներով վերջերս նշել էր իր գոյության 30-ամյակը:

Ավելացնենք, որ Արշակ Տիգրանյան դպրոցը, որն սկիզբ էր առել 44 ուսանողներով եւ 7 անձնակազմով, այս տարի թեւակոխում է իր գոյության 20-ամյակը: Ներկայումս դպրոցն ունի 33 ուսանող եւ 29 դասատու: Մինչ այժմ տվել է 126 շրջանավարտ:

Հ. Օ.

ԱՍՏՂԵՐԻ ԿՅԱՆՔԻՑ

«Ջենեսիզը» կարող է վերամիավորվել` ռւս Ֆիլ Քոլինզի

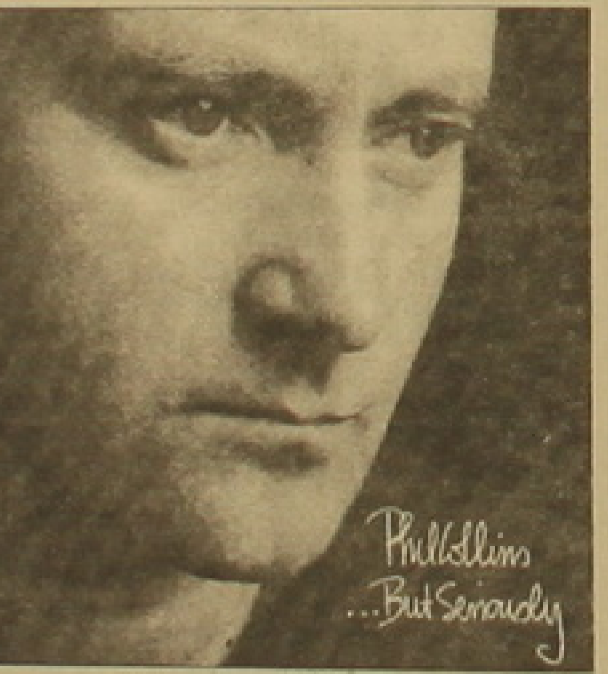

Այս նորությունը կարող է միաժամանակ եւ ուրախացնել, եւ տխրեցնել հանրահայտ «Ջենեսիզ» խմբի երկրպագուներին: Ֆիլ Քոլինզին վերջերս տված հարցազրույցից կարելի է եզրակացնել, որ նա մտադրություն ունի վերսկսել համագործակցությունը «Ջենեսիզի» նախկին անդամների` Մայք Ռադերֆորդի եւ Թոնի Բենկսի հետ: Բայց հնարավոր վերամիավորումը տեղի կունենա ոչ այնպես, ինչպես դուք կսպասեիք: Խմբի բոլոր անդամներն էլ (ի դեպ, Փիթեր Գեյբրիելի մասնակցությունը չի նախատեսված) համամիտ են, որ նոր նախագծի համար նոր անուն է պետք ընտրել: Այսինքն` պարզվում է, որ եթե նույնիսկ Ֆիլ Քոլինզը, Մայք Ռադերֆորդը եւ Թոնի Բենկսը որոշել են կրկին միավորել տաղանդները, ամենեւին չի նշանակում, որ «Ջենեսիզն» է միավորվում: Երաժիշտներն ուզում են «պահպանել բովանդակությունը, բայց փոխել ձեւը»: Իսկ զուգեթ պետք էր հակառա՞կն անել:

Հիշեցնենք, որ 20 տարուց ավելի Ֆիլ Քոլինզը «Ջենեսիզի» առաջատարն էր եւ 1996 թ. հայտարարել էր խմբից հեռանալու մասին:

ՉԱՐԻՆԵ ՍԱՖԱՐՅԱՆ

ԾԱՂՐԱՆԿԱՐՉԻ ԺՊԻՏԸ

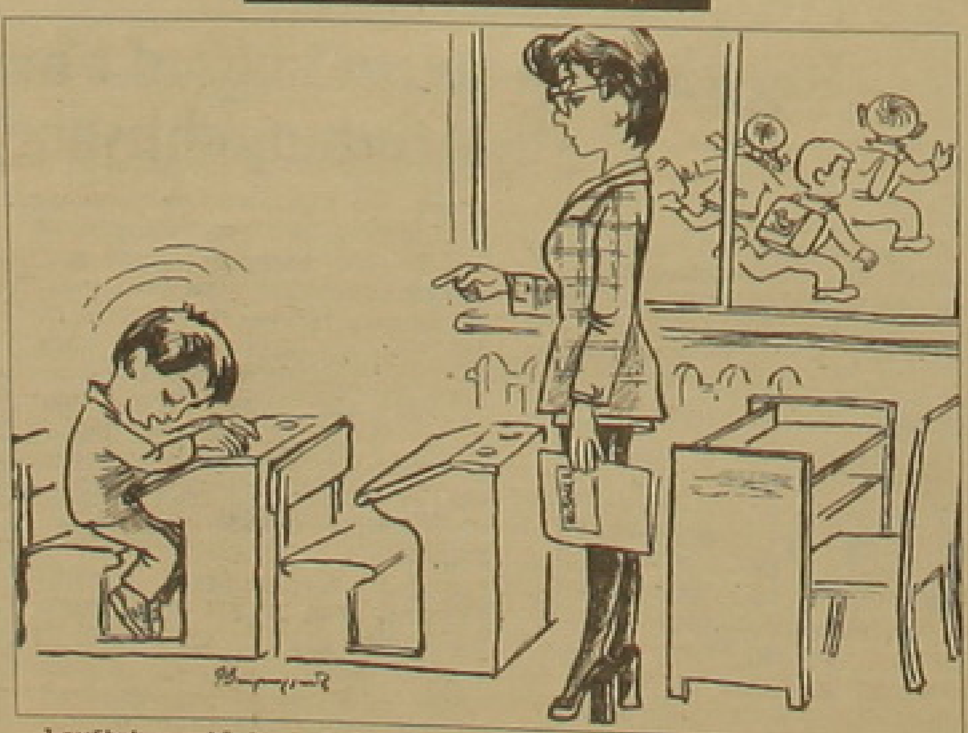

«Նույնիսկ պլարե՞լ ես փախչել»:

Նկ. Գ. Յարալյանի

ՌԵՊՈՐՏԱԺ՝ SABERATOUR-SEVAN ԸՆԿԵՐՈՒԹՅԱՆ ՕԺԱՆԴԱԿՈՒԹՅԱՄԲ

Այժմ ցավենք Սերգեյ Մովսիսյանի համար...

Գագիկ Հովհաննիսյանը հաղորդում է Դելիից

Հայաստանի բոլոր ներկայացուցիչները, ցավոք, ավարտեցին իրենց ելույթները Հնդկաստանի մայրաքաղաքում անցկացվող աշխարհի շախմատի առաջնությունում: Կարեն Ասրյանից եւ Վլադիմիր Հակոբյանից հետո «նոկաուտ» համակարգով անցկացվող մրցաշարից դուրս մնացին նաեւ Արտաշես Մինասյանը, Ռաֆայել Վահանյանը եւ Սմբատ Լպուտյանը:

Մինասյանը եւ Վահանյանը երկրորդ փուլի մրցախաղերի հիմնական հատվածում հավասար 1-1 արդյունք ունեին համապատասխանաբար Միխայիլ Գուրեւիչի (Բելգիա) եւ Եվգենի Բարեեւի (Ռուսաստան) հետ եւ անցկացրին լրացուցիչ հանդիպումներ: Ցավալին այն է, որ մեր շախմատիստները խաղային առումով ամբողջովին գերազանցեցին մրցակիցներին, բայց չկարողացան տիրապետել նյարդերին: Մինասյանը Գուրեւիչի դեմ երկու արագ պարտիաներում էլ շահած դիրք ուներ, բայց առաջինում, ի վերջո, պարտվեց, իսկ երկրորդում ոչ-ոքի խաղաց: Ընդհանուր հաշիվը` 1,5-2,5: Վահանյանը Բարեեւի դեմ 25 րոպեանոց առաջին պարտիայում սեւերով նուրբ խաղով հասավ հսկայական առավելության: Բայց զինվորների վերջնախաղում սխալվեց, եւ գրանցվեց ոչ-ոքի: Այս վրիպումը շատ ազդեց մեր վետերանի վրա: Հաջորդ պարտիայում նա սպիտակներով գերադասեց արագ հաշտությունը, բայց վերականգնել հոգեկան հավասարակշռությունն այլեւս չհաջողվեց: Ռաֆայելը տանուլ տվեց երկու 15 րոպեանոց լրացուցիչ խաղերը եւ ամբողջ մենամարտը (2-4):

Այսպիսով, մեր երկրի ներկայացուցիչներից երրորդ փուլում խաղում էր միայն Սմբատ Լպուտյանը, որը հանդիպում էր առաջնության թիվ 1 մասնակցի` Վիշվանաթան Անանդի (Հնդկաստան) հետ: Այս մրցախաղը եւս բաց թողնված հնարավորությունների մենամարտ կարելի է անվանել: Առաջին պարտիայում Լպուտյանը սպիտակներով նպաստավոր դիրք ստացավ, բայց, քիչ ժամանակ ունենալով, գերադասեց հաշտություն կնքել: Հաջորդ խաղում հայ գրոսմայստերը սեւերով գործում էր վստահ եւ որակի համարժակ զոհաբերությամբ կշեռքի նժարը թեքեց իր կողմը: Երբ այդ ժամանակ ես Մովսիսյանին խնդրեցի գնահատել Անանդ-Լպուտյան պարտիայի դիրքը, Սերգեյն անվարան ասաց, որ ինքը կնախընտրեր խաղալ սեւերով: Ափսոս, որ Լպուտյանը եւս, իր հայրենակիցների նման հուզվեց, սխալվեց եւ տանուլ տվեց պարտիան ու մրցախաղը (0,5-1,5):

Չնայած այս արդյունքին, կուզենայի շեշտել, որ Սմբատ Լպուտյանն այս մենամարտում եւ ամբողջ մրցաշարում արժանապատիվ ելույթ ունեցավ: Անկասկած, անհաջող կարելի է համարել մեր շախմատիստների մեծ մասի ելույթը: Իհարկե, մեր շախմատասերները շատ էին ցանկանում, որ Հայաստանի ներկայացուցիչներն ավելի երկար հանդես գային առաջնությունում: Բայց չմոռանանք, որ մեր գրոսմայստերները, բացառությամբ Հակոբյանի, զիջեցին իրենցից շատ ավելի բարձր վարկանիշ ունեցող մասնակիցների: Ընդ որում, ասենք, Վահանյանն իր գործակիցն ավելացրեց 10 կետով: Ինչ վերաբերում է Հակոբյանին, ապա, ինչպես գիտենք, նրա անկայուն խաղը բացատրվում է առողջական լուրջ խնդրով: Հուսանք, որ Վլադիմիրը շատ շուտով հաջողությամբ կլուծի տեսողության հետ կապված հարցերը:

Այժմ մենք կցավենք Չեխիայում բնակվող մեր հայրենակցի` Սերգեյ Մովսիսյանի համար: Հայ գրոսմայստերը երկրորդ փուլի լրացուցիչ մրցապայքարում հաղթեց մոլդավացի Վիորել Իորդակեսկուին (4-2), իսկ երրորդ փուլում հիմնական ժամանակում ոչ-ոքի (1-1) խաղաց էստոնացի Յաան Էլվեստի հետ, եւ այժմ նրանց կրկին արագ պարտիաներ են սպասում: Հետաքրքիր է, որ երբ դեռ մրցաշարից առաջ ես զրուցում էի Սերգեյի հետ, նա կանխատեսեց, որ իրեն այս առաջնությունում շատ լրացուցիչ պարտիաներ են սպասում...

Պայքարը Դելիում դեռ շարունակում են հայկական ընտանիքների երկու անդամներ: Մոլդովայում բնակվող գրոսմայստեր Նաիրա Աղաբաբյանի դուստրը` գրոսմայստեր Էլմիրա Սկրիպչենկոն, բելառուս Լազավիկովային (2-0) եւ Հարավաֆրիկյան Հանրապետության ներկայացուցիչ Մայերին (1,5-0,5) հաղթելուց հետո այժմ մենամարտում է ռուսաստանցի Գալլյամովայի հետ (1-1): Գրոսմայստեր Արշակ Պետրոսյանի փեսան` Պետեր Լեկոն (Հունգարիա) 1,5-0,5 հաշվով ռուսաստանցի Վոլկովին հաղթելուց հետո հանդիպում է աշխարհի անցյալ տարվա չեմպիոն Խալիֆմանի (Ռուսաստան) հետ եւ երկու պարտիաներից հետո նույնպես պետք է լրացուցիչ պարտիաներ խաղա: Կարիք կա՞ ասելու, որ Լեկոյի խաղասեղանի մոտից ոչ մի րոպե չի հեռանում նրա դեռատի կինը` Սոֆյա Պետրոսյանը...

Տիգրան Քոթանջյանը` ՀՇԿՏ-ի չեմպիոն

Ավարտվեց Տ. Պետրոսյանի անվան Հայաստանի շախմատիստի կենտրոնական տան տղամարդկանց այս տարվա առաջնությունը: Մրցումներում հանդես եկան կիսաեզրափակիչ փուլի 10 հաղթողներն ու բարձր անհատական վարկանիշներ ունեցող շախմատիստներ, ընդհանուր առմամբ` հանրապետության տարբեր մարզերի ու քաղաքների 72 ներկայացուցիչներ:

Հիանալի հանդես եկավ Տիգրան Քոթանջյանը: Այս շախմատիստը, որը մինչ այժմ աչքի էր ընկել պատանեկան մրցումներում, այս անգամ խոշոր հաջողության հասավ նաեւ ՀՇԿՏ-ի տղամարդկանց առաջնությունում: Տիգրանը շվեյցարական խաղակարգով, 9 տուրով անցկացված մրցաշարն անցկացրեց առանց պարտության (6 հաղթանակ, 3 ոչ-ոքի), վաստակեց 7,5 միավոր եւ գրավեց առաջին տեղը` նվաճելով չեմպիոնի կոչումը:

Երեք մասնակիցներ, վաստակելով 7-ական միավոր, բաժանեցին երկրորդ-չորրորդ տեղերը: Ըստ գործակիցների, երկրորդ մրցանակակիր ճանաչվեց փորձառու միջազգային վարպետ Մելիքսեթ Խաչիյանը, իսկ երրորդը Դավիթ Պետրոսյանն է:

Այս երեք շախմատիստները, կանոնադրության համաձայն, իրավունք ստացան հանդես գալու Հայաստանի տղամարդկանց առաջնության առաջին խմբի մրցաշարում: Եվս երեք մասնակիցներ` Տիգրան Ղարամյանը, Վահագն Խաչատրյանը եւ Բենիկ Գալստյանը, կմասնակցեն Երեւանի տղամարդկանց առաջնության կիսաեզրափակիչ մրցաշարին:

ՖՈՒՏԲՈԼ

Եվրագավաթների համար

Սկսվում է ֆուտբոլային եվրագավաթների մրցումների հերթական եռօրյան:

Այսօր ու վաղը Չեմպիոնների լիգայի մասնակիցները կանցկացնեն երկրորդ խմբային փուլի երկրորդ տուրի խաղերը:

Այսօր խաղադաշտ կմտնեն երրորդ եւ չորրորդ խմբերի թիմերը: Կմրցեն հետեւյալ զույգերը. երրորդ խումբ` «Լիոն» (Ֆրանսիա)–«Սպարտակ» (Ռուսաստան), «Արսենալ» (Անգլիա)–«Բավարիա» (Գերմանիա), չորրորդ խումբ` «Լացիո» (Իտալիա)–«Լիդս Յունայթեդ» (Անգլիա), «Ռեալ» (Իսպանիա)–«Անդերլեխտ» (Բելգիա): Վաղն իրենց հարաբերությունները կպարզեն առաջին եւ երկրորդ խմբերի ներկայացուցիչները. առաջին խումբ` «Պանաթինաիկոս» (Հունաստան)–«Վալենսիա» (Իսպանիա), «Շտուրմ» (Ավստրիա)–«Մանչեստր Յունայթեդ» (Անգլիա), երկրորդ խումբ` «Դեպորտիվո» (Իսպանիա)–«Միլան» (Իտալիա), «Գալաթասարայ» (Թուրքիա)–«Պարի Սեն Ժերմեն» (Ֆրանսիա):

Հինգշաբթի օրը` դեկտեմբերի 7-ին, ՈՒԵՖԱ-ի գավաթի խաղարկության 1/16 եզրափակիչ փուլի մասնակիցները կանցկացնեն պատասխան հանդիպումները:

Այս խաղերով աշխարհամասի ուժեղագույն ակումբային թիմերը կեզրափակեն 2000 թ. իրենց մրցելույթները եվրագավաթների խաղարկություններում: Նրանք մրցապայքարը կշարունակեն եկող տարվա փետրվարից:

Փորձեք լուծել

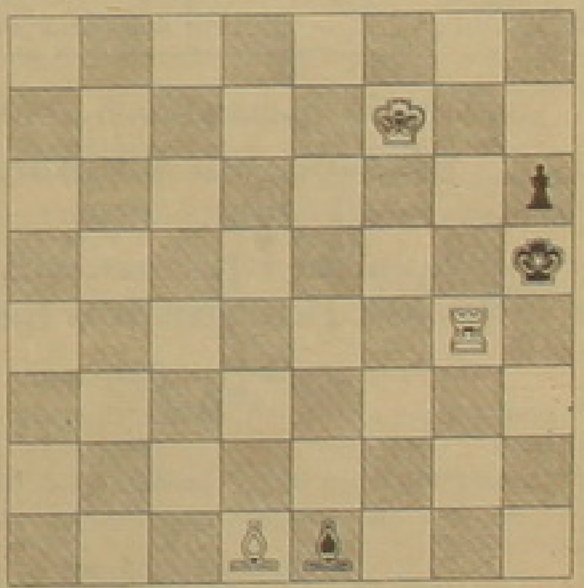

Մատ 2 քայլից

Մեր տպագրած նախորդ 2 քայլանի խնդրի լուծումն է 1.Փc2:

Բաժինը վարում է ՌԱԶՄԻԿ ԱՎԱԳՅԱՆԸ

ԽԱՉԲԱՌ

Նախորդ համարում տպագրված մրցանակային խաչբառի պատասխանները

Ուղղահայաց

1. Խակասիա: 2. Լարախաղաց: 3. Ռոմբ: 5. Արա: 6. Ռառա: 7. Երեկ: 9. Աստե: 10. Լենինգրադ: 11. Սումատրա: 12. Ասինք: 13. Ամպեր: 14. Գոլովինո: 15. Գաբրովո: 18. Լեյլի: 19. Նեպալ: 24. Ենթակա: 25. Կալահարի: 26. Արմենյան: 27. Անիտոն: 28. Վայք: 31. Իշխան: 34. Ամառա: 36. Վարսավիր: 38. «Իլիական»: 39. Նոկտյուրն: 40. Ալիմյան: 42. Աղայան: 44. Առանձար: 49. Սուդան: 50. Նուբիկյան: 51. Ալեգորիա: 52. Ամուրի: 56. Ամասիա: 58. Նեոն: 59. Թյունիկ: 62. Աղթամարցի: 63. Արբանյակ: 66. Ցախավելաս: 68. Մանանեխ: 69. Փարավոն: 70. Դալայ: 71. Փարախ: 72. Սարկոմա: 75. Սայրի: 76. Նարվա: 80. Լիրա: 81. Արա: 82. Օծում: 83. Ատոմ: 86. Արա:

Հորիզոնական

1. Խոլորձ: 4. Համբուրգեր: 8. Կատլաս: 16. Կարապետ: 17. Միքելանջելո: 20. Ավտոնոմ: 21. Անխել: 22. Սոնա: 23. Իվանե: 25. Կալկաթա: 27. Անգիր: 29. Մանձոնի: 30. Պիցցա: 32. Արիադնե: 33. Սաղաք: 35. Եվրո: 37. Լիդիա: 41. Ալեքսեյ: 43. Նազար: 45. Բոդլեր: 46. Անդոր: 47. Համասար: 48. Իլդարունի: 53. Լուսատու: 54. Նագիր: 55. Աղանա: 57. «Շահնամե»: 59. Թեբուր: 60. Սոնբ: 61. Անապա: 64. Կոլոմբո: 65. Ռենցիա: 67. Սամուրայ: 73. Արատա: 74. Նիագարա: 77. Կլարա: 78. Վառնա: 79. Նաբաթ: 84. Վերժինե: 85. Արխախնոր: 87. Վասելին: 88. Նվիրակ: 89. «Վարդանանք»: 90. Եվխիա:

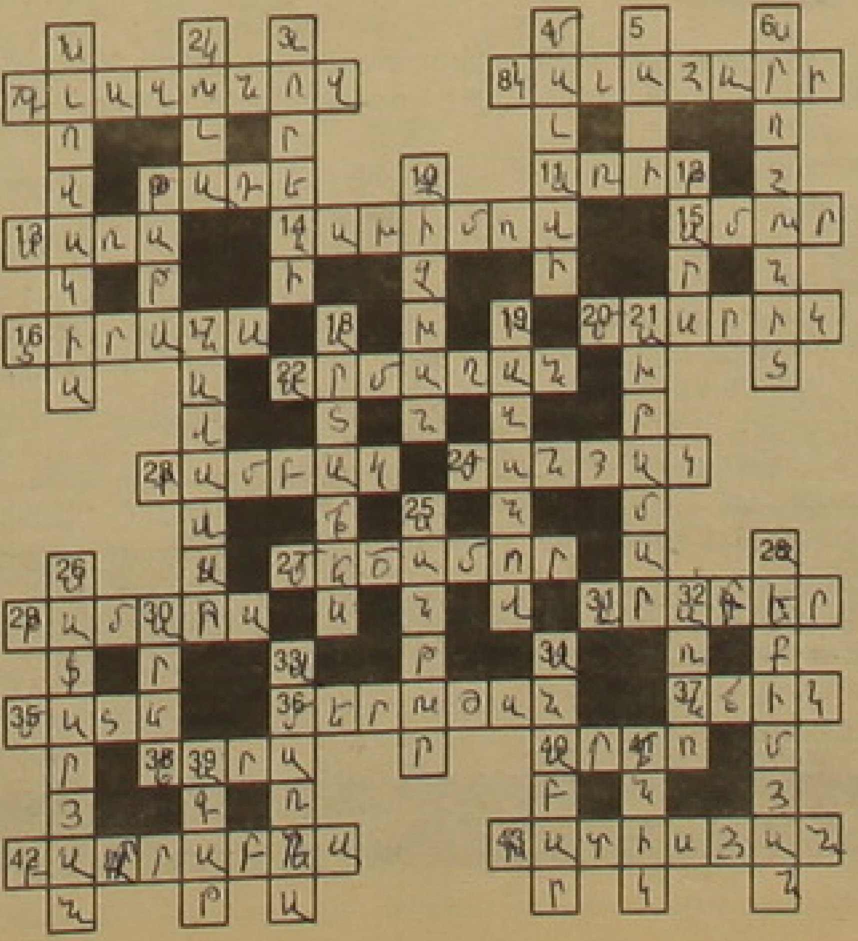

Ուղղահայաց

1. Նորաստեղծ պետություն Եվրոպայում: 2. Այս իրը շատ է կոտրվել կժի դեմ: 3. Զարմանազանազգիների ընտանիքի բույս: 4. Պետություն Արեւելյան Աֆրիկայում: 5. Կղզի Մալայան արշիպելագում: 6. Արոհունդ, ...: 9. Հայ ռաբիս երգիչ: 10. Փշարմակ, ...: 12. Շիտակի հակառակը: 17. Նավի անձնակազմի անդամ: 18. Արտաշատ քաղաքի հիմնադիրը: 19. Մոսկվայի էստրադայի եւ հումորի թատրոնի արտիստ: 21. Կղզի Վանա լճում: 25. Անդրկովկասում եւ Մերձավոր Արեւելքում տարածված բազմալար հարվածավոր նվագարան: 26. Հայ գեներալ, Թամանյան դիվիզիայի հրամանատարը: 28. Մոսկովյան հայ երգահան: 30. Քաղաք Արեւմտյան Հայաստանում: 32. Գետ Իտալիայում: 33. Բնակավայր Եգիպտոսում, Ախեթաթոն քաղաքի տեղում: 34. Գետ Յակուտիայում: 39. Խալցեդոնի տարատեսակ: 41. Հրացանի մաս:

Հորիզոնական

7. «Ռայմոնդա» ստեղծագործության հեղինակը: 8. Բնական իջվածք Հարավային Աֆրիկայի կենտրոնական մասում: 9. Հայկական ճարտարապետական հուշարձան վանք: 11. Դեպք, պատեհություն: 13. Նար-Դոսի հերոս Թուսյանի զոհը: 14. Ռուս ծովակալ: 15. Սիրո Աստվածը հռոմեական դիցաբանում: 16. Մայրաքաղաք Եվրոպայում: 20. Սեւանի ավազանի գետերից: 22. Հանգած հրաբուխ Գեղամա լեռնաշղթայում: 23. Լեռնաշղթա Հայաստանում: 24. Զարդ: 27. Այդր լճի այլ անվանումը: 29. Պաղպաղակ արտադրող հայկական ֆիրմա: 31. «Պոմբեւս» հեռուստատեսության ծրագիր: 35. Լատինական Ամերիկայում այս բույսից թեյ են պատրաստում: 36. Դավաճանի կերպար հայ գրականության մեջ: 37. Մարդկանց եւ կենդանիների բերանի խոռոչում փոքրիկ գեղձ: 38. Շատակերի կերպար հիշատակվում է հայ բանահյուսության մեջ: 40. Ստ. Զորյանի ջուր ծախող հերոսը: 42. Շվեդ գրող Լագերկվիստի վիպակը: 43. Հայ դաշնակցական գործիչ, 1918-ին Հայաստանի առաջին Հանրապետության արտաքին գործերի նախարարը:

Կազմեց Է. ԱՎԵՏԻՍՅԱՆԸ

Մրցանակային հաջորդ խաչբառը կտպագրվի «Ազգի» դեկտեմբերի 9-ի համարում:

Փորձե՛ք լուծել, եւ արժեքավոր մրցանակը Ձե՛րն է:

ԵՐԵՎԱՆ

ԱԺՄ համագումարը կշարունակվի երկու շաբաթից

ԵՐԵՎԱՆ, 4 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Դեկտեմբերի 3-ին Ազգային ժողովրդավարական միության 12-րդ համագումարն այդպես էլ չավարտվեց, որում ընդունվեց շարունակել երկու շաբաթից: Ելույթ ունեցողների թիվը չափազանց մեծ էր, եւ համագումարը որոշեց բոլոր ցանկացողներին ելույթի հնարավորություն տալ: Առայժմ անգամ վերջնական որոշում չի կայացվել՝ կազմված նոր վարչություն ընտրելու հարցի հետ:

Ինչպես հայտնի է, համագումարում թեժ բանավեճ է ծավալվել կուսակցության գաղափարական ուղենիշի վերաբերյալ: Կառավարության անդամ Դավիթ Վարդանյանի գլխավորությամբ մի խումբ գտնում է, որ կուսակցությունը պետք է կառուցողական ընդդիմություն լինի եւ հարկ եղած դեպքում համագործակցի իշխանությունների հետ: Իսկ կուսակցականների մեկ այլ խումբ, որի առանձնացված ներկայացուցիչը կուսակցության վարչության անդամ, ԱԺ գիտության, կրթության, մշակույթի եւ երիտասարդության հարցերի հանձնաժողովի նախագահ Շավարշ Քոչարյանն է, առաջարկում է ընդունել բանաձեւ եւ հայտարարել, որ ԱԺՄ-ն վերադառնում է արմատական ընդդիմության դիրքերը:

Հավանաբար, երկշաբաթյա ժամկետը կօգտագործվի երկու թեւերի բանակցությունների համար: Իսկ առայժմ երկու կողմն էլ հավաստիացնում են, որ իրենք կենթարկվեն համագումարի ընդունած ցանկացած որոշման:

Աջափնյակի թաղապետ ընտրվեց Արծրուն Խաչատրյանը

ԵՐԵՎԱՆ, 4 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Դեկտեմբերի 3-ի արտահերթ ընտրությունների արդյունքում Երեւանի Աջափնյակի թաղապետ է ընտրվել անկուսակցական, թաղապետի պաշտոնակատար Արծրուն Խաչատրյանը: Ինչպես «Նոյյան տապանի» թղթակցին տեղեկացրեց Երեւանի մարզային ընտրական հանձնաժողովի նախագահ Անահիտ Բալասանյանը, այս մասին որոշում է կայացվել հանձնաժողովի դեկտեմբերի 4-ի երեկոյան նիստում:

Հաշվի առնելով դիմում-բողոքների բացակայության փաստը, հանձնաժողովը նպատակահարմար է գտել նույն նիստում ամփոփել քվեարկության նախնական եւ վերջնական տվյալները: Ըստ այդմ, համայնքի 72391 ընտրողներից քվեարկությանը մասնակցել են 11232-ը (15,5%): Մասնակիցների 75,4%-ը քվեարկել է Արծրուն Խաչատրյանի, 20,9%-ը ՀԺԿ անդամ Արսակ Մարգսյանի, 3,7%-ը ՀԿԿ անդամ Մելիք Վարդանյանի օգտին: Բոլորին դեմ է քվեարկել 147 ընտրող:

Հայաստանի ամերիկյան համալսարանի
հատուկ դասընթացների բաժինը

«Հայաստան» հիմնադրամի գործադիր տնօրեն
Վահան Տեր-Ղեւոնդյանը
ներկայացնում է դասախոսություն հետեւյալ թեմայով՝
«Հայաստան» հիմնադրամը որպես համահայկական կառույց

Ուրբաթ, դեկտեմբերի 8-ին, ժամը 18:00-ին
Հայաստանի ամերիկյան համալսարանի փոքր դահլիճում

Դասախոսությունը կընթանա հայերենով՝ անգլերեն համընթաց թարգմանությամբ

Մուտքն ազատ է

Լրացուցիչ տեղեկությունների համար զանգահարել՝ 512707

Բացառիկ հնարավորություն
Հայներարտբանկի
WESTERN UNION
ծառայության
հաճախորդներին

ՀԱՅՆԵՐԱՐՏԲԱՆԿ

Դեկտեմբերի 4-31-ը Հայներարտբանկի WESTERN UNION ծառայության այն հաճախորդները, որոնց տասանիշ ծածկագիրը կպարունակի նախորոք սահմանված թվանշաններ, որպես ամանորյա նվերներ կստանան 50.000 դրամի ավանդային պայմանագրեր:

ՀԱՅՆԵՐԱՐՏԲԱՆԿ

Հասցեն՝ Երեւան, Վազգեն Սարգսյան 2
Հեռ. 58 68 52, 58 93 67

«Ազգ» Ամանորյա հաճելի ԶԵՂՉԵՐ

գովազդատուների համար քառ. սմ
150 դրամի փոխարեն 100 դրամ:

Ձեր գովազդը մեր անկախությունն է:

Շտապե՛ք, զեղչը գործում է մինչեւ դեկտեմբերի 30-ը ներառյալ:

Այս ժամանակահատվածում կնքված երկարաժամկետ պայմանագրերն ուժի մեջ են ամբողջ 2001 թ. «Ազգ» օրաթերթում տեղադրվելիք գովազդների համար:

☎ 529353
web.site: www.azg.am
e-mail: azg2@arminco.com

ARMENTEL

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ԱրմենՏելը հայտարարում է մրցույթ Հակահրդեհային առաջնային գույքի (հրշեջ վահանակների եւ հրշեջ ծորակների ճկափողեր) մատակարարման համար:

Մրցույթին կարող են մասնակցել ինչպես ՀՀ-ում, այնպես էլ արտասահմանում գրանցված կազմակերպությունները:

Մրցույթի անցկացման պայմանները, ինչպես նաեւ պահանջվող սարքավորումների տեխնիկական մասնագրերը շահագրգիռ կազմակերպությունները կարող են ստանալ հետեւյալ հասցեով՝ Ամիրյան 2, 6-րդ հարկ, 634 սենյակ, հեռ. 28-70-66:

Մրցույթի փաստաթղթերի փաթեթի արժեքը կազմում է 3000 դրամ (անվերադարձ), որը պետք է վճարել ԱրմենՏել ՀՁ ՓԲԸ հաշվին («Էյչ Էս Բի Սի-Հայաստան», բանկ, հ/հ 001-125707-040): Վճարման անդորրագիրը պետք է ներկայացնել մրցույթի փաթեթը ստանալիս:

Առաջարկները պետք է ներկայացնել վերոհիշյալ հասցեով մինչեւ 2000 թ. դեկտեմբերի 25-ը, ժամը 12:00-ը:

ԱՐՄԵՆՏԵԼ ՀՁ ՀԱՍԱՐԱԿԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ՀԵՏ ԿԱՊԵՐԻ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆ

ARMENTEL

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ԱրմենՏելը հայտարարում է մրցույթ Երեւան քաղաքի ԱՀԿ 61/62 եւ 63/64 սանհանգույցների էլեկտրանորոգման աշխատանքների կատարման համար:

1. Շահագրգիռ կազմակերպությունները մրցույթի անցկացման պայմանները եւ աշխատանքների ծավալները կարող են ստանալ հետեւյալ հասցեով. ԱրմենՏել ՀՁ ՓԲԸ, Ամիրյան 2, 6-րդ հարկ, 634 սենյակ, հեռ. 287066
2. Մրցույթի փաստաթղթերի փաթեթի արժեքը կազմում է 5000 դրամ (անվերադարձ), որը պետք է վճարել ԱրմենՏել ՀՁ ՓԲԸ հաշվին («Էյչ Էս Բի Սի-Հայաստան» բանկ, հ/հ 001-125707-040): Վճարման անդորրագիրը պետք է ներկայացնել մրցույթի փաթեթը ստանալիս:
3. Այն շինարարական կազմակերպությունները, որոնք ցանկանում են մասնակցել մրցույթին, պետք է տեղյակ լինեն, որ պետք է ունենան աշխատանքների կատարման համար պահանջվող պետական լիցենզիաներ:
4. Առաջարկությունների ներկայացման վերջին ժամկետը՝ 2000 թ. դեկտեմբերի 14-ը, ժամը 12:00-ը:

ԱՐՄԵՆՏԵԼ ՀՁ ՀԱՍԱՐԱԿԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ՀԵՏ ԿԱՊԵՐԻ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԵՌՈՒՍՏԱՑՈՒՅՑ

5 դեկտեմբեր

9.00 Լուրեր
9.20 Հեռուստասերիալ «Մեղքերի թողություն»
10.10 Հայի ստանձերլու դեմքը. Խորեն Աբրահամյան
10.30 «02»
11.00 Գ/Ֆ «Միամիտ մայրամուտը» (Ավստրալիա)
12.40 Բարի ախորժակ
13.00 Լուրեր
13.20 Հիփ շեփեր
13.45 Մանրամասներ
17.00 Լուրեր
17.20 Սեզամ, բացվիր
18.00 9-րդ հրաշալիք
18.45 Դետեկտիվի ժամ. Գ/Ֆ «Անծանոթի մահը» (Մեծ Բրիտանիա)
20.35 Տունտունիկ
21.00 Լուրեր
21.40 1 լուր
21.50 Անկախության այբուբեն
21.55 Պրեմիերա
22.05 Հեռուստասերիալ «Մեղքերի թողություն»
23.00 Ռուբիկոն+
23.40 Լուրեր
00.00 Լուրեր (ռուսերեն)
00.05 Լուրեր (անգլերեն)
00.15 Կեսգիշերային ծեղծեքաց
01.00 Գ/Ֆ «Անօրինական ներխուժում» (ԱՄՆ)

ՊՐՈՄԵԹԵՎՍ

08.00 Բարի լույս, Հայաստան
08.30, 9.30 Լրաբեր
10.00, 18.05 Սերիալ «Մոռենա Կլարա»
17.00 Մուլտֆիլմ
17.20 Մանկական ժամ. «Քեռի Կուզյի պատմությունները», «Գյուղի կասկի հեքիաթները»
19.00 Սփյուռքի հրաշալիքներ. Վերսալ
19.10 «TV լոտո»
20.00, 24.00 Լրաբեր
20.35 Օրը
21.35 «1-02»
21.40 «Ձեղնահարկ»
22.00 Հեռուստաֆուտբոլ+
22.30 Գ/Ֆ «Անձնակազմ»

09.30 Սուրհանդակ (կրկնություն)
10.00 Տոմար
11.30 Հեռանկար (կրկնություն)
19.05 Չղջիկ
19.30, 21.30, 00.00 Սուրհանդակ
20.00 Մուլտֆիլմ
20.10 Հմայիլ
20.30 Ասպարեզ
22.05 Աշուն-2000 XII
23.20 Գ/Ֆ «Հյուսիս եւ հարավ» (V մաս)
00.35 Այնքարս
00.40 Գ/Ֆ «Սպանիր ինձ նորից» (դետեկտիվ) (Ավարտին Սուրհանդակ)

7.00 Բարի առավոտ
10.00, 13.00, 16.00, 19.00, 01.20 Նորություններ
10.20, 17.55 Սերիալ «Բաբելոնյան աշտարակ»
16.20 Մուլտսերիալ «Բոլոր շները գնում են դրախտ»
16.45 «Լեռան արքան»
17.15 Մինչեւ 16 եւ ավելի
19.25 «Կուսության թիմի բոլոր ճանապարհորդությունները»
19.55 Ինչպես է դա եղել
20.40 Սերիալ «Սահաթերի ուժ»
21.45 Բարի գիշեր, երեխաներ
22.00 Ժամանակ
23.00 Գ/Ֆ «Անհասցե աղջիկը» (դերերում Ս. Կարաչենցովա, Ն. Ռիբնիկով, Է. Գարին, 1957 թ.)
00.45 Քաղաքականություն
01.35 Դետեկտիվ «Մայլ Հանթեր»

ՌՏՌ

7.00, 8.00, 9.00, 10.00, 12.00, 15.00, 18.00, 21.00, 00.00 Լուրեր
7.15 Բարի լույս, Ռուսաստան
7.20, 8.15 Ընտանեկան նորություններ
7.50, 9.50 Քաղաքային նորություններ
8.30 Հարցերի բյուրո, պատասխանների բյուրո
8.50, 10.15 Սեւով սպիտակի վրա
9.30 Մանրամասներ
10.20 Հերթապահ բաժանմունք
10.35 «Հեռուստադիտողներ»
11.00 Սերիալ «Մանոնլա»
12.30 Սերիալ «Մանեա Բարբարա»
13.30 Թոք-շոու «Ինչ է ուզում կինը»
14.00 Նոր «Հին բնակարան»
15.30 Սերիալ «Սեւ մարգարիտ»
16.25 Սերիալ «Հարուստներն ու նշանավորները»
17.25 Սերիալ «Ընկերներ-1»
18.30 Սերիալ «Անկարգություն»
20.00 Սերիալ «Սիրո պատմություն»
21.30 Մանրամասներ
21.50 Ալեքսանդր Բալուեւը, Դմիտրի Խարատյանը «Սառնաբլյան, 12» ֆիլմում
00.40 Սեմյոն Ալտով «Մեծն ինչի մասին»
00.30 Լուրերից հետո
00.40 Սերիալ «Սաղաստանի պրոֆիլը»
01.40 Տղամարդը եւ կինը. Սերգեյ Մակովեցկի
02.30 Հերթապահ բաժանմունք

@rminco Global Telecommunications Ինտերնետ ծառայություններ «ԻՆՏԵՐՆԵՏ» սրճարանում: Խանջյան 50: Հեռ. 575823:

«Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարան, Երեւան-23, Արշակունյաց 2. Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69150. Պատվեր 1351. Տպաքանակը՝ 3000. Ստորագրված է տպագրության 4. 12. 2000. Գինը՝ 100 դրամ